

[Første næstformand]

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand.

(Lovforslag nr. L 62).

Medlemmer af folketinget Freddy Madsen (DKP), Tove Jørgensen (DKP) og Ib Nør-lund (DKP) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om Statens Uddannelsesstøt-te.

(Lovforslag nr. L 63).

Medlemmer af folketinget Ole Henriksen (SF), Lilli Gyldenkilde (SF) og Gert Petersen (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om efterløn.
(Beslutningsforslag nr. B 12).

Retsudvalget har afgivet:

Betænkning og indstilling over folketingets ombudsmands beretning for året 1976.

(Beslutningsforslag nr. B 13).

Eksemplarer er omdelt.

Medlemmer af folketinget Brøndlund Nielsen (V), Ivar Hansen (V), Poul Hartling (V) og Bertel Haarder (V) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om stats-gymnasiernes overførelse til amtskommunerne.
(Beslutningsforslag nr. B 14).

Skriftlig fremsættelse af forslag:**Aksel Pedersen (V):**

Som ordfører for forslagsstillerne skal jeg herved på venstres, det konservative folke-partis, centrum-demokraternes og kristeligt folkepartis vegne tillade mig at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om vurde-ring af landets faste ejendomme. (Kontantvur-dering).

(Lovforslag nr. L 60).

Jeg skal i øvrigt henvise til de bemærknin-ger, der ledsager lovforslaget.

Tove Jørgensen (DKP):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændrede regler om refusion).

(Lovforslag nr. 61).

Jeg skal i øvrigt henvise til de bemærknin-ger, der ledsager lovforslaget.

Karen Thurøe Hansen (KF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand.

(Lovforslag nr. 62)

Lovforslaget er fremkaldt af socialstyrel-sens påbud til en række kommuner om at oprette daginstitutioner (vuggestuer og bør-nehaver).

Nogle af de kommuner, der har modtaget et sådant påbud, er ret tyndt befolkede. Det giver store afstande for forældre og børn, hvis dagplejeproblemet i sådanne kommuner skal løses ved oprettelse af institutioner.

Forslaget går ud på, at det overlades til enhver kommunalbestyrelse selv at afgøre, hvorledes den vil løse problemet med dag-pleje i kommunen.

Allerede den nuværende lov giver denne ret, men socialstyrelsens påbud for nylig til 23 kommuner over hele landet om at oprette institutioner til de 0-2-årige viser, at der er tvivl om fortolkningen.

Det er det forhold, vi ønsker at ændre.

Freddy Madsen (DKP):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til lov om Statens Uddannelsesstøt-te.

(Lovforslag nr. L 63).

Jeg skal i øvrigt henvise til lovforslaget og de ledsagende bemærkninger.

Ole Henriksen (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om efterløn.
(Beslutningsforslag nr. B 12).

Idet jeg henviser til forslaget og dets be-mærkninger, skal jeg herved anbefale det til tingets velvillige behandling.

Brøndlund Nielsen (V):

[Brøndlund Nielsen]

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om statsgymnasiernes overførelse til amtskommunerne.
(Beslutningsforslag nr. B 14).

Jeg skal i øvrigt henvise til forslaget og de ledsagende bemærkninger.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Spørgsmål til ministrene:

1) Til udenrigsministeren af:

Steen Folke (VS):

»Vil ministeren afvise Industrirådets foresøg på gennem lobbyvirksomhed at udvirke, at en endnu større del af den danske u-landshjælp i fremtiden får karakter af direkte støtte til danske kapitalejere?«

(Spm. nr. 61).

Skriftlig begrundelse.

VS er af en række grunde imod en betydelig del af den danske u-landshjælp.

Om u-landshjælpen generelt har en latin-amerikansk fagforeningsleder sagt, at det er at tage penge fra de fattige i de rige lande og give dem til de rige i de fattige lande. Det sidste gælder ikke for den efter VS' opfattelse mest perspektivrige form for u-landshjælp, nemlig støtten til befrielsesbevægelser og undertrykte folk, men denne hjælp udgør kun 1 pct. af den samlede danske u-landshjælp.

Derimod udgør statslån – der som hovedregel er bundet til indkøb hos danske virksomheder – ca. 25 pct. af den danske u-landshjælp, og Industrirådet fører en ihærdig kampagne for, at denne andel skal forøges til 50 pct.

For u-landene er det særdeles u hensigtsmæssigt, at lånene kun kan anvendes til indkøb i Danmark og ikke dér, hvor varerne kan købes bedst og billigst. Det pålægger u-landene unødvendige ekstraomkostninger, men er naturligvis fint for de danske kapitalejere.

På baggrund af Industrirådets lobbyvirksomhed vil det være på sin plads med en udtalelse fra ministeren om, at der ikke vil

blive tale om at forøge statslånenes andel af u-landshjælpen.

Udenrigsministeren (K. B. Andersen):

Til hr. Steen Folkes spørgsmål vil jeg først sige, at der her ikke er tale om nogen lobbyvirksomhed. Lobby er sådan noget, der foregår udenfor på gangene, eller hvor det nu er. Det, der er tale om, er, at Industrirådet har rejst kravet helt officielt i en pjece, som man kan være uenig i – og jeg er uenig i en hel del punkter – men som viser interesse på feltet, og som man har forhandlet med regeringen og offentligt stået frem med. Det er altså ikke sådan et eller andet skjult foretagende.

Det har hidtil været sådan, at vi deler u-landsbistanden i to nogenlunde lige store grupper: den tosidede og den flersidede; og den tosidede deler vi igen i to lige store grupper: faglig bistand og lån. Det skulle altså give 25 pct. til lån. Industrirådet har ret i, at det har vi ikke holdt, vi har ligget et stykke længere nede, ikke bevidst, men fordi det kan være svært at kontrollere, at det præcis rammer disse 25 pct. Det er klart, at når det er vores princip, skal det også holdes. Det er også meningen, det skal holdes i fremtiden. Regeringen overvejer ikke at ændre på dette forhold.

Når det er sagt, vil jeg gerne føje til, at Industrirådets formand på et møde i den anden ende af dette hus for ikke mange dage siden sagde, at han var enig i regeringens syn på, at det burde være de fattigste befolkningsgrupper, der nød godt af vores u-landsbistand.

Jeg vil også gerne gøre hr. Steen Folke opmærksom på, at det er landene selv, der bestemmer, om de vil have lån, og det er landene selv, der afgør, hvad de vil bruge, og det er landene selv, der finder, at danske arbejders produkter godt kan bruges i deres lande.

I øvrigt er der ikke tale om en hundrede procents binding af lånene. Fattige lande kan få 25 pct. af lånene til lokalomkostninger, de kan få betalt fragten – det er 10–15 pct. – så bindingen er altså ikke 100 pct.

Men det helt afgørende er, at regeringen har sagt: vi vil godt gå ind internationalt for afbinding, men det ville være fuldstændig vanvittigt – ikke mindst i den nuværende beskæftigelsessituation, men også bortset fra

[Udenrigsministeren]

den – om Danmark som eneste land sagde: I kan komme her og hente pengene, så kan I gå ud og købe for disse lån, hvor I vil, måske med det resultat, at visse lande – det kunne jeg godt tænke mig, men jeg kan ikke tro, det er det, hr. Steen Folke vil fremme – som bedst kender deres tidligere kolonimagters varer, ville gå ud og købe dem for vore lån. Det kunne vel også tænkes, at de gik til lande, der ville knytte politiske betingelser til. Det kan da ikke være meningen, at danske skatteydere ved lån til u-lande skal finansiere, at andre lande pålægger udviklingslandene politiske betingelser.

Altså, en international afbinding er regeringen ikke imod, det har vi sagt ved mange lejligheder, og det har skiftende regeringer sagt, men en ensidig afbinding ville af alle grunde være forkert, og det undrer mig, hver gang man absolut synes, man skal sparke til dansk produktion og danske arbejdere i forbindelse med denne sag.

Steen Folke (VS):

Jeg mener, lobbyvirksomhed er en ret præcis beskrivelse af det, som Industrirådet udfolder. Den foregår på mange planer og ad mange kanaler, herunder, at det udgiver pjecer. Jeg påstår ikke, at der på nogen måde er noget ulovligt i denne form for lobbyvirksomhed, men jeg mener alligevel, det er afgørende at stå imod denne form for lobbyvirksomhed ud fra nogle forståelige interesser, som Industrirådet varetager, men som jeg ikke mener bør varetages.

Jeg ved ikke, om jeg må forstå ministerens svar på den måde, at det er et tilsagn om, at der ikke bliver tale om, at man vil være med til at forøge den del af u-landshjælpen, som er statslån, til mere end de 25 pct. Sådan forstod jeg svaret, og jeg vil gerne have bekræftet, om det var rigtigt forstået. Jeg er godt klar over, at det i nogle år har været noget mindre – omkring 20 pct. i praksis – og det synes jeg selvfølgelig ikke der sker noget ved, men jeg har i hvert fald forstået, at ministeren ikke agter at gå højere end til de 25 pct. Mit parti og jeg mener, at det er helt andre former for u-landshjælp, som er de mest perspektivrige, men det skal jeg i øvrigt ikke drage ind i debatten her, det kommer nok for vidt omkring.

Derimod vil jeg gerne tage fat på ministerens afvisning af dette med at afbinde låne, for det mener jeg egentlig ville være det rimelige at gøre. Ministeren ved vel godt – det vil jeg gerne spørge om – at det faktisk er meget fordyrende for u-landene, at de er bundet til indkøb af danske varer. De siger, at det er dem selv, der vælger at købe de varer i Danmark. Ja tak, det vælger de, fordi de er tvunget til det, og disse varer, som de køber for de statslån, de får, er ofte væsentligt dyrere end de varer, de kunne erhverve andre steder. Er ministeren ikke klar over det? Jeg mener, at der er en generel fordyrelse af størrelsesordenen, skal vi sige 15–20 pct., og i visse tilfælde har der været eksempler på varer, som har kostet op til det dobbelte af, hvad varerne kunne erhverves til andre steder. Finder ministeren virkelig, det er rimeligt?

Udenrigsministeren (K. B. Andersen):

Jeg har sagt til hr. Steen Folke, at regeringen ikke har tanker om at ændre disse 25 pct., men det er da klart, at kommer u-landsstyrelsen eller u-landsrådet og siger til os: skal vi ikke i det hele taget se på hele denne fordeling, den flersidede, den tosidede, lån, gaver, faglig bistand osv. – hvorfor i alverden skulle vi så ikke gøre det? Jeg er da ikke så meget dogmatiker, at jeg låser mig fast og vil afvise, hvis styrelsen kommer med forslag til at ændre disse ting.

Til det andet, om det fordyrende, er der ikke andet at sige, end at det ikke passer. Der er egentlig ingen grund til at argumentere længere om det, for det passer ikke. Hvis det passede, hvorfor i alverden skulle u-landene så stå i kø for at få danske varer, som de desværre ikke kan klare at betale på anden måde, end at de får et lån, som er rentefrit og afdragsfrit i en meget lang periode, og det er jo ikke den værste måde at få lån på? Hvorfor skulle de være så ivrige for at få danske varer? Formentlig fordi danske varer er kendt for kvalitet, og fordi danske arbejderes arbejde er kendt for kvalitet. Hvorfor dog – jeg gentager det – hvorfor dette stadig spark til, hvad danske arbejdere laver?

Steen Folke (VS):

Det er egentlig forbløffende, at udenrigsministeren vil stå og sige, at det ikke passer,

[Steen Folke]

at dette er fordyrende. Jeg kan fremlægge en lang række eksempler – og det vil jeg meget gerne gøre – der viser, at det har været klart fordyrende. Det har været dokumenteret; jeg kan henvise til den dokumentation, der findes f. eks. i bogen »Hvem hjælper vi?«. Der findes også i talrige andre bøger og skrifter dokumentation for en række konkrete sager, hvor det har været i væsentlig grad fordyrende, at u-landene har været henvist og tvunget til at købe i Danmark, og det er bevisligt, så jeg forstår ikke, hvorfor udenrigsministeren vil benægte det.

Hvis udenrigsministeren havde ret, kunne man jo roligt afbinde lånene. Hvis det var sådan, at u-landene stod i kø for at købe netop danske varer, kunne man da ophæve denne binding til indkøb, så behøvede man da ikke at tvinge dem til det. Så ville det logiske være at sige: nu afbinder vi lånene, for de kommer alligevel, fordi de så gerne vil have de danske varer. Så er det fint. Jeg mener, at logikken burde føre den vej, men udenrigsministeren ved jo godt, at sådan fungerer det ikke. De køber her, fordi de er tvunget til det.

I øvrigt vil jeg gerne henvise til, at der er lande, oven i købet lande, der ligger Danmark meget nær, og som man ofte sammenligner Danmark med, som er gået over til afbinding af lånene. Hvorfor kan det lade sig gøre i visse andre lande, som i øvrigt ligner Danmark, at ophæve denne binding til indkøb i det pågældende land, og hvorfor er det så umuligt i det danske tilfælde, samtidig med at udenrigsministeren hævder de danske varers fremragende kvalitet?

Udenrigsministeren (K. B. Andersen):

Grunden til den manglende binding i de lande, som vi begge tænker på, men ikke nævner, er, at det ene land ingen statslån har og det andet også binder gaverne.

Så skal jeg blot sige, at det jo ikke kan være nyt for os, der kender hr. Steen Folkes argumentation også i denne sag, at han, når man taler om varer, interesserer sig mere for kvantitet end for kvalitet.

Hermed sluttede spørgsmålet.

2) Til *statsministeren* af:

Steen Folke (VS):

»Hvornår og hvordan har den danske stat eller det danske samfund erhvervet ejendomsretten til råstofferne i Grønlands undergrund?«

(Spm. nr. 53).

Skriftlig begrundelse.

I et svar til medlem af folketinget Erlendsson af 13. september 1977 skriver statsministeren om råstofferne i Grønlands undergrund, at det er regeringens opfattelse, at disse råstoffer tilhører hele det danske samfund.

Dette kan underbygges med, at der f. eks. i mineloven står, at råstofferne tilhører staten – underforstået den danske stat. Men mineloven er jo vedtaget i det danske folketing. Det samme gælder grundloven af 1953, som indlemmede Grønland i det danske rige på lige fod med andre dele af riget. Den var end ikke til folkeafstemning i Grønland. Den grønlandske befolkning er ikke på noget tidspunkt blevet spurgt om sin mening om spørgsmålet.

Det bliver vanskeligt at forklare, at Danmark skulle have nogen ejendomsret til råstofferne i Grønlands undergrund på anden måde end som et udtryk for, at Grønland stadig må undgælde for, at det i sin tid blev underlagt Danmark og i mere end 200 år har været en dansk koloni. Og det er ærlig talt en lidt ubehagelig baggrund for den af statsministeren og andre hævdede danske ejendomsret til råstofferne i Grønlands undergrund.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Hr. Steen Folke er jo medlem af den grønlandske hjemmestyrekommission og er derfor også bekendt med, at statsministeriet i samarbejde med justitsministeriet i en skrivelse af 25. oktober 1976 udførligt har redegjort for de juridiske spørgsmål vedrørende råstofferne i Grønlands undergrund. Spørgsmålet lyder jo sådan: Hvornår og hvordan har den danske stat eller det danske samfund erhvervet ejendomsretten til råstofferne i Grønlands undergrund? Egentlig er der et svar i den redegørelse, som jeg dengang sendte til hjemmestyrekommissionen, og denne ret omfattende skrivelse er hr. Steen Folke jo i besiddelse af netop som medlem af kommissionen.

[Statsministeren]

Hr. Steen Folke ved også, at der i kommissionen er opnået enighed mellem de grønlandske repræsentanter og et flertal af de danske medlemmer om regulering af undergrundsspørgsmålet under den kommende hjemmestyreordning. Endelig er hr. Steen Folke bekendt med, at kommissionen forventes at afgive sin betænkning i foråret 1978.

Jeg kan endvidere meddele – men det ved hr. Steen Folke også – at jeg ved flere lejligheder, senest, som nævnt af hr. Steen Folke, den 13. september 1977, har redegjort her i tinget for regeringens principielle holdning i denne sag, og jeg mener, at det nu må være rigtigt, også af hensyn til den grønlandske befolkning, at udsætte den videre debat herom til folketingets behandling af det lovforslag, der skal føre hjemmestyrekommis-sionens arbejde ud i livet.

Jeg ser mig derfor ikke i stand til at besvare hr. Steen Folkes spørgsmål yderligere ved denne lejlighed.

Steen Folke (VS):

Som de opmærksomme tilhørere måske konstaterede, svarede statsministeren jo altså ikke på mit spørgsmål, og det synes jeg er trist. Jeg mener faktisk, det er et meget væsentligt spørgsmål, der er rejst her: spørgsmålet om ejendomsretten til nogle mineral-ske ressourcer i Grønland, og jeg mener i høj grad, der er brug for debat om disse problemer. Jeg mener ikke, debatten skal udsættes, som statsministeren gerne vil. Jeg mener, der bør være så megen debat som overhovedet muligt om disse spørgsmål.

Statsministeren henviser til statsministeriets redegørelse til hjemmestyrekommis-sionen, som jeg ganske rigtigt har modtaget og har læst, sat mig ind i, og som efter min mening ikke giver nogen tilfredsstillende besvarelse af de spørgsmål, jeg har rejst i dag. Hvis man vil argumentere, som statsministeren har gjort, for, at den danske stat eller det danske samfund ejer råstofferne i Grønlands undergrund, bliver man efter min mening nødt til at falde tilbage på, at det gør vi på en eller anden måde, fordi Danmark har været en kolonimagt over for Grønland. Det synes jeg er en meget ubehagelig form for argumentation, men i virkeligheden er det det eneste mulige svar, så vidt jeg kan se. Det står i mine-loven, men den er jo vedtaget i Danmark,

ikke i Grønland. Grundloven, hvor Grønland blev en ligeberettiget del af det danske rige, er vedtaget ved en folkeafstemning i Danmark, men ikke i Grønland. Hvad er det, der gør, at Danmark ejer råstofferne i Grønlands undergrund? Jeg mener ikke, der kan føres noget politisk acceptabelt argument for, at det er tilfældet, og jeg vil altså anmode statsministeren om at prøve at komme med en argumentation her, fordi jeg mener, det er tiltrængt.

Det er jo ikke sådan, at der på nogen måde er enighed i hjemmestyrekommis-sionen i det, der er statsministerens standpunkt, nemlig at disse råstoffer tilhører hele det danske samfund. Jeg er vidende om, at der også blandt de grønlandske medlemmer er særdeles modstridende opfattelser heraf, og i hvert fald, at siumuts medlemmer af kommissionen er helt uenige med statsministeren. Statsministeren blev jo også modtaget af demonstratio-ner i Grønland med skilte, hvor der stod: Der er ikke noget at raffe om, dette land er vort.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Hr. Steen Folke sagde, at jeg ikke svarede. Det, jeg sagde, er, at der er svaret, og ikke mindst hr. Steen Folke, men også offentligheden, kender det svar, har i hvert fald mulighed for at kende det, fordi det ikke er noget hemmeligt dokument. Der er givet et meget omfattende svar til hjemmestyrekommis-sionen, som er statsministeriets og altså dermed også mit svar. Det er naturligvis en ret, hr. Steen Folke har, at rejse det samme spørgsmål indtil mange gange og måske hver onsdag her i tinget, men jeg føler ikke, at jeg har en pligt til, hver eneste gang det rejses, at gentage det samme svar. Jeg må have lov til at henvise til det svar, der er givet.

Hvis det svar ikke er tilfredsstillende for hr. Steen Folke, er der nok ikke rigtig noget at gøre ved det, det vil formentlig ikke være muligt for mig at give et svar, til hvilket hr. Steen Folke siger: tak, hr. statsminister, det var et tilfredsstillende svar! Det ligger bare sådan, at det kan vi to nok ikke opnå enighed om. Der er givet det svar, der er statsmi-nisteriets.

Steen Folke (VS):

[Steen Folke]

Da statsministeren endnu en gang nægter at beskæftige sig med substansen i mit spørgsmål, bliver jeg nødt til lige at sige, at noget af det, debatten har drejet sig om, og som statsministeriet bl. a. har peget på, er noget med begreberne højhedsret kontra ejendomsret. Man har argumenteret for, at den danske stat har en højhedsret, hvad det så er for en juridisk konstruktion. Jeg accepterer ikke den højhedsret, men jeg mener under alle omstændigheder, at denne højhedsret ikke er identisk med ejendomsret og ikke, selv om man skulle acceptere den, giver statsministeren nogen baggrund for at udtale, at råstofferne i den grønlandske undergrund tilhører hele det danske samfund. For det er et spørgsmål, som må være knyttet til en ejendomsret, og denne ejendomsret ligger under alle omstændigheder ikke her i Danmark, men i Grønland, også selv om man skulle acceptere, at den danske stat har en form for højhedsret i forhold til Grønland, fordi Grønland nu altså er en del af det danske rige, hvad enten det selv har ønsket det eller ej. Jeg mener, at statsministeren bliver nødt til at beskæftige sig med den realitet. Jeg kan også henvise til, at det i Grønlandsudvalgets betænkning fra 1964, altså G-60 betænkningen, er accepteret af flertallet af medlemmerne, at det grønlandske samfund betragtes som ejer af den grønlandske jord. Der var en konservativ dissens dengang over for dette standpunkt, men i virkeligheden har ministeren med sine udtalelser taget disse konservative standpunkter op og argumenterer over for Grønland og grønlændere på en måde, som jeg ikke kan se som andet end en forlængelse af en – ja, undskyld mig! – noget imperialistisk holdning i forhold til Grønland.

Hermed sluttede spørgsmålet.

3) Til *ministeren for kulturelle anliggender* af:

Poulsgaard (FP):

»Vil ministeren tage afstand fra teaterrådets anbefaling, som har bevirket, at Solvog-
nen har fået bevilget 132.500 kr. i tilskud fra
Det rejsende Landsteater til en turné over
skatteborgernes penge med »Købmands-
liv«?»

(Spm. nr. 54).

Skriftlig begrundelse.

Nu må det altså høre op med alle disse meningsløse tilskud til Solvog-
nen. Det kan ikke hjælpe noget, at vi i en tid med nedskæ-
ringer på hospitaler og andre samfundsgavn-
lige områder fortsat ødsler med skatteborger-
nes penge til abstrakte teaterstykker udført af
Solvog-
nen eller andre grupper.

Ministerens må da snart kunne fatte, at
befolkningen bliver arrig og fnysende vred,
når man ustandselig bliver ved med at pum-
pe deres penge ud til disse venstreorienterede
provokatører.

Det må og skal være således, at hvis disse
grupper ikke kan få en entréindtægt, der
dækker deres udgifter, så må de ophøre med
deres gøglerforestillinger, eller også må de
selv bære underskuddet. Jeg håber i anstæn-
dighedens navn, at ministeren nu snart kan
forstå, at vi ikke fortsat kan acceptere, at vi
bliver ved med at bruge borgernes surt tjente
penge. Jeg ved da udmærket, at ministeren
elsker at flotte sig for andre folks penge, men
nu må dette ophøre.

Poulsgaard (FP):

Jeg ved udmærket, hvad svaret på mit
spørgsmål bliver; det er jeg ikke i tvivl om,
for vi har fået en junta til at sidde på kultu-
ren her, og den junta bliver jo bakket op af
kulturministeren. Men der er altså mange
mennesker, som ikke vil finde sig i det læn-
gere. Jeg har fået en masse henvendelser spe-
cielt om denne sag, hvor man synes, det er
grove løjer. Først præmierer vi Solvog-
nen for at begå indbrud, nu skal de altså have
132.000 kr. for at lave en turné, og hvis man
skal tro aviserne – og det tror jeg nok man
skal – så skal de spille 10 gange i Århus og 3
gange i Nykøbing Falster, hvilket giver et
tilskud på godt og vel 10.000 kr. pr. forestil-
ling.

Jeg har som sagt ikke stort håb om, at jeg
kan få ministeren til at tage afstand fra det,
for vi har jo før hørt, at ministeren mener, at
børnenes revolutionære kultur og alt det dér
skal støttes, men vi er nogle stykker, der vil
tage afstand fra det. Hvis disse venstreorien-
terede provokatører vil provokere, så lad
dem få lov til det, men så må det være for
egen regning og risiko. Vi andre vil ikke bli-
ve ved med at bruge vores surt erhvervede
skillinger på den slags udskjelser.

[Poulsgaard]

Det kunne måske forundre ministeren, at jeg endnu ikke har stillet spørgsmål om Bent Haller. Så vil jeg lige gøre ministeren opmærksom på, at vi snart kommer med et lovforslag om, at Statens Kunstfond skal ophæves så hurtigt som muligt, og så skal vi nok komme til at diskutere Bent Haller og de 180.000 kr., han fik.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Man kunne måske synes, at når hr. Poulsgaard kender mit svar på forhånd, er det lidt spild af tingets tid alligevel at stille spørgsmålet. Men jeg skal af hensyn til andre gøre den bemærkning, at i 1976 fik vi Det rejsende Landsteater, og ifølge den herefter gældende teaterlovs § 14, stk. 1, består Det rejsende Landsteater af Det danske Teater, Den jyske Opera og et antal andre turnerende teatre. Om disse andre turnerende teatre hedder det i § 14, stk. 4, at styrelsen for Det rejsende Landsteater beslutter efter indhentet udtalelse fra teaterrådet, hvilke teatre der sammen med Det danske Teater og Den jyske Opera skal indgå i landsteatret. Styrelsens beslutning skal godkendes af ministeren for kulturelle anliggender.

Det fremgår af lovbemærkningerne, som hr. Poulsgaard formentlig kender, at de deltagende teatres repertoire så vidt muligt skal være forskelligartet, og der udtrykkes ønske om, at der blandt teatrene inden for Det rejsende Landsteater er en mindre, turnerende scene, der fortrinsvis beskæftiger sig med moderne dramatik og i sin form er fleksibel og utraditionel.

Teaterrådet har blandt de indkomne ansøgninger om optagelse i Det rejsende Landsteater indstillet, at teatergruppen Solvognen optages med garantitilsagn på 132.750 kr. til produktionen »Købmandsliv«. Styrelsen har besluttet at følge teaterrådets indstilling med den bemærkning, at forestillingen først og fremmest tilbydes teaterforeningerne, samt at det ved samtale med Solvognens repræsentanter præciseres, at det er forestillingen »Købmandsliv«, der ydes tilskud til, og ikke andre af teatergruppens aktiviteter som happenings o. lign. Styrelsen har i sin beslutning lagt vægt på kravet om alsidighed, som det fremgår af lovbemærkning-

erne og bekendtgørelsen om Det rejsende Landsteater.

Når hr. Poulsgaard i sin begrundelse mener, at det må høre op med meningsløse tilskud til Solvognen og andre gruppers abstrakte teaterstykker, og at disse grupper bør dække deres udgifter selv, så udtrykker han sig mod det folketingsflertal, der vedtog loven om Det rejsende Landsteater. Det var i overensstemmelse med lovens forudsætninger, at afgørelser i forbindelse med Det rejsende Landsteater skulle ligge i styrelsen, dvs. hos de amtskommuner, der finansierer ordningen for halvdelens vedkommende. Dette er også i overensstemmelse med den rådende decentraliseringstanke. Kun i tilfælde, hvor lovens forudsætninger må antages at blive tilsidesat, føler jeg en forpligtelse til at undlade at godkende styrelsens beslutning. Og i det her nævnte tilfælde kan jeg kun tilslutte mig de betragtninger, der ligger til grund for afgørelsen.

Poulsgaard (FP):

Det var jo det, jeg vidste, hr. minister! Det er ikke spild af folketingets tid at diskutere den slags ting. For at der slet ingen misforståelser skal være, må jeg slå fast – selv om jeg nok tror, ministeren har forstået det – at vi vender os imod alle tilskud til teatre, uanset om de er højre- eller de er venstreorienterede, men vi synes bare, det er så grov en provokation, at man simpelt hen jokker folk oven i hovedet med, at man først præmierer tyveri og så bagefter giver de pæne begrundelser. Ministeren henviser til, at han har folketingets flertal bag sig – og det har ministeren, det må jeg erkende – men han har ikke befolkningens flertal bag sig. Jeg ved godt, der har været en undersøgelse, jeg tror, det var Vilstrup, men den undersøgelse kunne vi få bekræftet ved at tage en folkeafstemning om det. For jeg tror nok, jeg har befolkningens flertal bag mig – og ikke ministeren. Men det vil ministeren tilsyneladende ikke. Det skal hele tiden være den vej, at der skal provokeres, og at det skal være venstreorienteret. Vi har også en anden ministers udtalelse om, at det kun er den socialistiske kunst, der skal støttes, og det falder jo godt i tråd med det andet. Men det er bl. a. derfor, at vi skal have den debat om Statens Kunstfond.

[Poulsgaard]

Jeg har egentlig faktisk sådan en lyst til at få lov til at sige rigtig hjertelig tak til kulturministeren, og jeg kunne egentlig også godt sige tak, for kulturministeren tager med den klare indstilling, han har, ikke afstand fra dette her. Men folk ude i landet tager afstand fra det, for en lang række steder, hvor man ville have det dér opført, har de lokale sagt nej; dér havde man altså mere fornemmelse, end kulturministeren har. Når jeg alligevel kan takke ministeren, hænger det sammen med, at hver evige gang I fortsætter med disse støtteordninger til disse provokationer, vil vi få større og større tilslutning til at få den ulyksalige kunstlov ophævet.

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Jeg kan kun sige, at jeg ville blive dybt bekymret, den dag hr. Poulsgaard følte, at han skulle sige tak til mig. Nu skal jeg ikke bedømme de forestillinger, som Solvognen laver, men jeg vil dog alligevel citere fra Jyllands-Posten – som vist ikke ligefrem kan anses for at være venstreorienteret – hvor der står, at det nok vil overraske mange, vil skuffe nogle – der må tænkes på hr. Poulsgaard – at forestillingen »Købmandsliv«, som Solvognen viser i Marselisborghallen i Århus til og med den 24. oktober, er et stykke regulært teater, ja, det er endda godt teater. Der står til slut, at »Købmandsliv« er et teatershow, hvor de medvirkende, op imod to snese, er anonyme og en blanding af professionelt virkende og typiske amatører, men hvor helheden med sine ofte overraskende kontraster er livligt teater, der kan sætte tanker i sving både til højre og til venstre for politiske skillelinjer.

Hr. Poulsgaard skulle måske se stykket. Det kunne dog være, der var noget, der blev sat i gang.

Hermed sluttede spørgsmålet.

4) Til *ministeren for skatter og afgifter* af:

Ib Christensen (DR):

»Vil ministeren tage initiativ til at fritage erhvervslivet for den økonomiske belastning, som ligger i, at momsregistrerede virksomheder, der køber olie, må betale olieafgiften og

først 11–15 uger efter får afgiften tilbagebetalt?«

(Spm. nr. 38).

Skriftlig begrundelse.

Ved folketingets gennemførelse af olieafgiften var det hensigten at fritage erhvervslivet for denne byrde.

Men det forhold, at erhvervsvirksomhederne skal betale afgiften og først 11–15 uger senere får den tilbagebetalt, belaster erhvervslivets likviditet.

I en pressemeddelelse fra Aktiv Olie A/S Søren Lysgaard (10/10 77) anføres et eksempel på en vognmand, der modtager to læs olie om ugen (i alt 46.000 l), hvilket giver en afgift på 3.220 kr. om ugen, svarende til 35.420 kr. i en 11 ugers periode, med moms i alt 41.795 kr.

Såfremt dette afgiftsudlæg skal tages fra en kassekredit, betyder det en ekstra rentegift på 6.000–8.000 kr.

Ud over dette er der med det nuværende system ekstra regnskabsmæssige byrder for virksomheder forbundet med den nuværende ordning.

Ministerens kommentar ønskes hertil, herunder til det i pressemeddelelsen bragte forslag om helt at fritage olieselskaberne for at fakturere afgiften til momsregistrerede virksomheder.

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Jeg beklager, at jeg ikke kan imødekomme spørgerens ønske, og at jeg heller ikke kan gå ind på den løsning, som spørgeren antyder i sin begrundelse for spørgsmålet. Det skyldes, at en sådan ordning vil forudsætte, at leverandørerne havde olien liggende afgiftsfri, men det har kun de meget store olieleverandører mulighed for, nemlig de, der har en lagerkapacitet på 1 mill. l, og som derfor har mulighed for at lade sig registrere efter olieafgiftsloven. De mindre olieforhandlere samt de almindelige benzinforhandlere, der kun har beskattet olie som lagervare, ville derfor ikke kunne levere afgiftsfrit til momsregistrerede virksomheder.

Der måtte altså sideløbende med en fritagelsesordning som den foreslåede alligevel opretholdes en godtgørelsesordning, og denne godtgørelsesordning skulle sikre, enten at

[Ministeren for skatter og afgifter]

de mindre olieleverandører kunne levere afgiftsfri olie, eller at virksomheder, der køber beskattet olie, kan få afgiften godtgjort med det samme.

At fritage olieselskaberne for at fakturere afgiften til de momsregistrerede virksomheder kompliceres imidlertid især af, at ikke al olie, der leveres til de momsregistrerede virksomheder, må leveres afgiftsfrit. Lad mig bare nævne som eksempel hele landbrugssektoren, hvor der mindst er 100.000 virksomheder, som alle er momsregistrerede, men hvor en stor del af den leverede olie bruges til opvarmning af stuehuse. Tilsvarende gælder det for mange andre momsregistrerede virksomheder end landbrugsvirksomhederne, at de kun skal have afløftning for den del af afgiften af den indkøbte olie, som forbruges til erhvervsformål, men ikke for afgiften af den samtidig indkøbte olie til privat anvendelse, f. eks. til opvarmning af private boliger.

Jeg er derfor overbevist om, at den godtgørelsesordning, vi har i dag, er den mest enkle løsning, når det gælder om at friholde de momsregistrerede virksomheder for olieafgift. Der er for mig heller ingen tvivl om, at den er mindst administrationskrævende både for virksomhederne og for toldvæsenet.

Lad mig til slut gøre et par bemærkninger om den rent konkrete sag, som har givet anledning til, at hr. Ib Christensen har rejst spørgsmålet. Den vognmand, der er tale om her, bruger over 2 mill. l dieselolie om året, og det er nok til at drive en forretning med omkring 40 store lastvogne med en omkostning til dieselolie på ca. 1,75 mill. kr. årligt. Dette skal så sammenlignes med den renteutgift, der nævnes, på 6.000–8.000 kr., men det skal også sammenlignes med den olieafgift på over 140.000 kr. årligt, han slipper for at betale via godtgørelsesystemet – og så har vi vistnok sat tingene lidt bedre i relief.

Ib Christensen (DR):

Jeg takker ministeren for svaret, som ikke overrasker mig, og som jeg tager til efterretning. Det bekræfter blot, at hver gang man laver den slags godtgørelsesordninger, hver gang man laver nogle ordninger, hvor man gerne vil friholde erhvervslivet, så løber man alligevel risikoen for at pålægge erhvervslivet ekstra byrder, og det er altså også faktisk sket her, så kan vi have forskellig vurdering

af, hvor stor byrden er. Det er blot en konstatering af, at det altså ikke helt har været muligt at fritage erhvervslivet for en belastning i forbindelse med denne olieafgift.

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

For nu igen at fastholde proportionerne, så lad os fastslå, at den godtgørelsesordning, som er etableret ifølge dette lovforslag, er til overmåde stor fordel for erhvervsvirksomhederne, sammenlignet med den situation, at vi ikke havde gennemført godtgørelsesordningen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

5) Til indenrigsministeren af:**Ernst Schmidt (FP):**

»Vil ministeren tage initiativ til at pålægge de implicerede myndigheder ikke at foretage medicinforsøg på patienter uden disses vidende?«

(Spm. nr. 47).

Skriftlig begrundelse.

I samtlige danske dagblade omtales den 12. oktober 1977 et tilfælde fra Finseninstituttet i København, hvor en patient skulle behandles for en hudlidelse. Foruden huden mistede vedkommende også hår og negle som følge af brugen af et nyt præparat, der endnu var på forsøgsstadiet. Patienten har oplyst, at han ikke på forhånd fik besked om, at han deltog i et forsøg.

Når man foretager et medicinsk forsøg på mennesker, må det være helt klart, at de pågældende må være underrettede om, at de deltager i et sådant forsøg. Patienterne skal have mulighed for at afslå, dersom de ikke ønsker at være med.

Overlæge Flemming Reymann fra Finseninstituttet har over for dagbladet Information oplyst, at den pågældende i hvert fald ved at se på pilleglasset måtte kunne regne ud, hvad der foregik.

Patienter er ikke medicinsk uddannede. Det er derfor helt uacceptabelt at tro, at patienterne ved noget som helst om, hvilke forsøg de er aktive deltagere i, når de ikke på forhånd har fået nogen besked.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Hr. Ernst Schmidt har spurgt, om jeg vil tage initiativ til at pålægge de implicerede myndigheder ikke at foretage medicinforsøg på patienter uden disses vidende. I den anledning vil jeg gerne sige, at sundhedsstyrelsen over for mig har oplyst, at spørgsmålet om lægers forpligtelse til at informere patienter, som deltager i medicinforsøg, i de senere år er blevet diskuteret meget i fagkredse. Diskussionen har efter en meget aktiv indsats, specielt fra nordisk side, resulteret i verdenslægeorganisationens vedtagelse i 1975 af den såkaldte Helsingforsdeklaration II.

Deklarationen beskæftiger sig med de etiske og de tekniske krav, som stilles til udførelsen af sådanne forsøg på mennesker. For hvert forsøg skal udarbejdes en forsøgsprotokol, indeholdende alle relevante oplysninger. Patienten skal i almindelighed orienteres om undersøgelsens omfang, metode og de forventede fordele og mulige risici og ubehageligheder og endvidere om, at deltagelse i forsøget er frivillig, og at samtykke altid kan tilbagekaldes.

Lægen skal herefter indhente patientens samtykke, helst i skriftlig form, det såkaldte informerede samtykke. Samtykket kan undlades under visse omstændigheder, f. eks. ved svært psykisk syge og alvorligt syge kræftpatienter. I så tilfælde skal årsagen til, at samtykke ikke indhentes, fremgå af forsøgsprotokollen. Denne forsøgsprotokol skal i øvrigt forelægges en uafhængig komité. Den alm. danske Lægeforening har gennem nogen tid sammen med andre instanser, bl. a. sundhedsstyrelsen, som har deltaget som observatør, forberedt oprettelsen af sådanne etiske komiteer her i landet. De første kan forventes oprettet i nær fremtid.

Efter lægemiddeloven, som trådte i kraft den 1. januar 1976, skal medicinforsøg anmeldes til sundhedsstyrelsen, inden de påbegyndes. Foreløbige regler om anmeldelsens indhold blev udsendt den 30. december 1975. Endelige regler om anmeldelsens indhold, hvori der vil blive stillet krav svarende til Helsingforsdeklaration II, bl. a. om patienternes informerede samtykke, forventes snarest udsendt. I de anmeldelser, sundhedsstyrelsen har modtaget siden den 1. januar, er i stigende grad indeholdt disse oplysninger.

Det forekommer mig, at de normer, som findes, eller som meget snart udsendes på området, i tilstrækkelig grad sikrer, at patienten er informeret. Det er for mig helt klart, at der ved sådanne forsøg først og fremmest må tages hensyn til patienterne, men at reglerne på den anden side ikke må blive så strenge, at forsøg – der jo er forudsætningen for medicinske fremskridt og dermed menneskers helbredelse – umuliggøres.

Ernst Schmidt (FP):

Jeg vil gerne takke indenrigsministeren, ikke mindst på grund af den saglige redegørelse. Jeg står selv her med Helsinkideklaration II.

Dette skal ikke betragtes som et angreb på den danske lægestand, jeg mener, vi har et godt fungerende sygehus- og lægevæsen her i Danmark. Spørgsmålet til indenrigsministeren er begrundet i den retssag, som overlæge Flemming Reymann fra Finseninstitutet er udsat for på grund af et forsøg, der er gjort på en patient. Det var for at undgå, at den slags ting blev almindelige, at jeg stillede spørgsmålet.

Nu er jeg klar over, at Helsinkideklarationen ikke direkte vedrører lovgivningen, og det ønsker jeg heller ikke, men jeg vil meget gerne, om der kunne komme en form for pression over for lægerne, så de overholdt den deklaration, som de selv er medforfattere til.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Selv en indenrigsminister eller et folketingsmedlem kan ikke hindre, at læger indimellem siger noget, de måske ikke burde have sagt, eller som måske er mindre velovervejet.

Med hensyn til den konkrete sag, der danner baggrund for spørgsmålet, kan jeg naturligvis ikke udtale mig om den. Jeg har forstået, at påstand står mod påstand, og at der er mulighed for, at sagen indbringes for domstolene. Men jeg benytter i hvert fald lejligheden til at sige tak til spørgeren, fordi spørgsmålet er bragt frem. Derved har vi måske også sagt, at det er noget, man i allerhøjeste grad er opmærksom på. Jeg tror ikke, man behøver at øve pression over for lægerne. Lægerne er også interesserede i det bedst

[Indenrigsministeren]

mulige forhold til patienterne og den bedst mulige information af patienterne.

Hermed sluttede spørgsmålet.

6) Til *økonomiministeren* af:

Melchior (CD):

»Hvad er årsagen til, at den beskæftigelsesundersøgelse, som Danmarks Statistik har udført i april i år, endnu midt i oktober ikke har kunnet offentliggøres?«

(Spm. nr. 50).

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Spørgsmålet vil blive besvaret af landbrugsministeren.

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

Jeg kan til spørgerens orientering oplyse, at undersøgelsen den 27. april i år, i lighed med tilsvarende undersøgelser i maj 1976 og i april 1975, afviger fra den traditionelle serie af beskæftigelsesundersøgelser, der siden 1975 er gennemført én gang om året i oktober måned, og hvor resultaterne sædvanligvis offentliggøres 2-3 måneder efter tællings-tidspunktet.

I forhold til beskæftigelsesundersøgelserne i oktober giver undersøgelserne i april og maj et mere nuanceret billede af beskæftigelse og af ledighed. Alene af den grund indgår flere oplysninger i spørgeskemaet, og der kræves en mere omfattende bearbejdning af resultaterne. Endvidere er mængden af oplysninger betinget af, at undersøgelsen indgår som den danske del af EF-landenes arbejdsstyrkeundersøgelser.

Endelig kan det oplyses, at bearbejdningstiden også påvirkes af, at der i modsætning til oktoberundersøgelserne gennemføres en efterfølgende interviewing af et udsnit af de personer, som ikke har besvaret de udsendte spørgeskemaer.

Resultatet af undersøgelserne i april forventes offentliggjort i Nyt fra Danmarks Statistik i november måned, mens en mere detaljeret belysning af arbejdsstyrken ventes offentliggjort i Statistiske Efterretninger i januar 1978.

Melchior (CD):

Jeg siger tak til ministeren for svaret. Jeg vil gerne tilføje et par ting.

Min interesse for dette har bl. a. baggrund i det forhold, som regeringen udmærket er bekendt med og er ved at afhjælpe: at den arbejdsløshedsstatistik, som vi fører herhjemme, lader uendelig meget tilbage at ønske; noget af det mere fyldige er altså de halvårslige beskæftigelsesundersøgelser fra Danmarks Statistik. Når resultatet kommer 7 måneder efter, at materialet er indsamlet, så forringes betydningen af sådanne undersøgelser jo, og de bliver nærmest af historisk art.

Jeg kan ikke dy mig for at pege på nogle uoverensstemmelser, som muligvis også kan ligge bag ved, at man gemmer tallene lidt længe. Jeg siger ikke, at det er tilfældet, og det er sikkert ikke tilsigtet, men det ser i hvert fald mærkeligt ud med disse uoverensstemmelser.

Jeg vil gerne nævne, at Danmarks Statistiks beskæftigelsesundersøgelse den 27. oktober 1976, altså for et år siden, viste, at vi havde en arbejdsløshed på 107.400. I samme uge var det officielle ugetal 130.000. Dér er altså nogle uoverensstemmelser, som jeg tror det er vigtigt af hensyn til disse spørgsmåls saglige og rimelige bedømmelse at få bragt ud af verden.

Jeg vil også gerne henlede ministerens opmærksomhed på, at Danmark er det eneste land, der udelukkende opgiver sin arbejdsløshedsprocent således, at de ledige sættes i forhold til de arbejdsløshedsforsikrede, medens alle de lande, vi er i samarbejde med og er sammenlignelige med, offentliggør procenten i forhold til størrelsen af arbejdsstyrken i landet.

Jeg vil gerne spørge ministeren – nu ved jeg godt, at det er i økonomiministerens forfald – og jeg behøver ikke have svaret i dag, men jeg vil så henstille, at man overvejer i fremtiden at offentliggøre tallene, i det mindste således, at de også bliver sammenlignelige med de oplysninger, vi får udefra. Jeg har den glæde at se, at den tilstedeværende arbejdsminister nikker – hvis jeg må sige dette fra talerstolen – og jeg vil glæde mig, hvis det kunne blive tilfældet, ikke for at decimere problemets omfang på nogen måde, men kun for at vi kan arbejde med så relevante tal som muligt.

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

[Landbrugsministeren]

Jeg vil gerne bekræfte over for hr. Melchior, at regeringen har præcis den samme interesse i at få de bedst mulige tal, når det drejer sig om arbejdsløshedsstatistikken. Jeg kunne måske til den sidste del af hr. Melchior's anden omgang her føje, at det jo ikke er anderledes, end at vi i dag får offentliggjort tallene for så vidt angår både de arbejdsløshedsforsikrede og den samlede arbejdsløshedsskare, som vi jo desværre har, sådan at man i dag har et tal for den totale mængde arbejdsløse og for antallet af arbejdsløshedsforsikrede.

Det er i øvrigt sådan, at arbejdsløshedsstatistikken i meget høj grad er påvirket af nogle ting, som i og for sig ikke har noget med reel arbejdsløshed at gøre. Vejr og den slags ting indvirker jo på statistikken, sådan at den månedlige statistik, vi får, i høj grad er påvirket af, om det er godt vejr eller dårligt vejr, mens de mere dybtgående undersøgelser, der foretages, barberer disse hensyn bort.

Men i øvrigt kan jeg bekræfte over for hr. Melchior, at regeringen har den samme interesse i den mest fyldestgørende statistik, der overhovedet kan fremskaffes på det her omhandlede område.

Hermed sluttede spørgsmålet.

7) Til økonomiministeren af:

Bakholt (S):

»Hvilke konsekvenser vil det få for den økonomiske politik, som blev fastlagt ved augustforlig II, hvis der foregår et betydeligt salg af pantebreve?«

(Spm. nr. 59).

Skriftlig begrundelse.

Ifølge en artikel i dagbladet Politiken den 9. oktober er der i øjeblikket et stort udbud af pantebreve med bl. a. det formål at fremskaffe midler til almindelig forbrugsudvidelse.

Da folketinget i augustsamlingen har foretaget betydelige økonomiske indgreb med det formål at begrænse forbruget for at nedbringe betalingsbalanceunderskuddet, kan det vække bekymring, at den ikke ubetydelige tinglysning af pantebreve, der ifølge Danmarks Statistik har fundet sted, nu omsættes for at fremskaffe midler til en forbrugsudvidelse, som vil modvirke den økonomiske

stramning, som blev iværksat i augustsamlingen.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Også dette spørgsmål vil blive besvaret af landbrugsministeren.

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

Sigtet med den politiske aftale, der i august blev indgået mellem socialdemokratiet, venstre, det konservative folkeparti og det radikale venstre, var at få skabt grundlag for en økonomisk politik, der på én gang kunne forbedre beskæftigelsessituationen og nedbringe underskuddet på betalingsbalancens løbende poster. Den forhøjelse af den indirekte beskatning, som folketinget tiltrådte i september, skulle sikre, at der ikke i den nærmeste fremtid sker nogen ny stigning i det private forbrug.

Der knytter sig naturligvis altid en vis usikkerhed til en bedømmelse af, hvordan forbrugerne vil reagere over for en finanspolitisk stramning som den, der er blevet gennemført. I det omfang borgerne ønsker at fastholde deres hidtidige forbrug, vil der være flere muligheder. Den mest nærliggende vil være anvendelse af indskud i banker og sparekasser på anfordring. Andre muligheder vil være at optage forbrugerkredit eller at sælge værdipapirer. De foreliggende oplysninger om kursudviklingen for pantebreve i 1977 tyder på en ret ugunstig kursudvikling, og da pantebreve normalt er noget vanskelige at omsætte end børsnoterede værdipapirer, er der ikke megen grund til at tro, at salg af pantebreve vil spille nogen væsentlig rolle for forbrugsudviklingen.

Til sidst vil jeg gerne understrege, at der vil gå flere måneder endnu, før man kan have et statistisk grundlag for at bedømme, hvorledes de gennemførte afgiftsforhøjelser vil påvirke detailomsætningen og bilsalget. Jeg kan tilføje, at regeringen vil fortsætte sine bestræbelser for at sikre, at pengeinstitutternes og realkreditinstitutternes udlån i størst muligt omfang kommer erhvervsmæssige formål og boligbyggeriet til gode. Regeringen vil derfor finde det rimeligt, at man fastholder en lav beløbsgrænse for realkreditinstitutternes adgang til at yde tillægslån, ligesom regeringen gerne ser, at pengeinstitutterne i højere grad end hidtil orienterer deres

[Landbrugsministeren]

udlånsvirksomhed imod dækning af finansieringsbehovet inden for erhvervsliv og boligbyggeri.

Bakholt (S):

Jeg vil sige ministeren tak for besvarelsen. Jeg forstår på svaret, at man i regeringen nøje vil følge udviklingen på hele lånemarkedet, således at formålet med den økonomiske politik, som blev tilrettelagt i august-september-samlingen, fastholdes.

Ministeren kom med en bemærkning, som jeg ikke kan være helt tilfreds med, nemlig den, at pantebreve ikke spiller nogen væsentlig rolle for forbrugsudvidelsen. Jeg vil gøre opmærksom på, at ifølge Danmarks Statistik er der udstedt pantebreve med et samlet pålydende på 33 mia kr. i de første 6 måneder af 1977. Her tegner f. eks. sælgerpantebrevene sig for en stigning på 36 pct. og ejerpantebrevene sig for en stigning på ca. 10 pct. Disse to poster alene beløber sig til 18 mia kr. Der er således mulighed for her at udvide forbruget, hvis man ønsker at omsætte disse pantebreve. Jeg skal også gøre opmærksom på, at den voldsomme stigning, der er sket i vurderingerne af fast ejendom, kan omsættes i forøget forbrug ved belåning.

Jeg vil derfor håbe, at regeringen meget nøje følger den udvikling, der sker her. Vi skulle nødig komme i den situation, at den politik, vi tilrettelagde i august-september-samlingen, hvor vi pålagde afgifter, som rammer befolkningen – det er folk med 29 kr. 60 øre i timen, det er pensionister, uddannelsessøgende og arbejdsløse, altså de dårligst stillede i befolkningen – ikke får nogen økonomisk virkning. Derfor håber jeg, at regeringen fortsat vil holde skarpt øje med udviklingen på hele dette område.

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

Jeg kan naturligvis bekræfte over for spørgeren, at det er et af de områder, regeringen vil holde øje med. Jeg vil gerne samtidig sige, når spørgeren antyder, at der er sket en meget stor stigning i udstedelsen af pantebreve, at det er vi vel opmærksomme på, men man skal så også registrere, at der er sket en væsentlig stigning i omsætningen af fast ejendom. Udstedelse af pantebreve hænger jo i de allerfleste tilfælde – i mange tilfælde i hvert fald – sammen med, at der omsættes

fast ejendom, at man på den måde ordner købesummen imellem køber og sælger, så denne pantebrevsudstedelse er ikke ensbetydende med et større forbrug. Det kan udmærket være i forbindelse med, at en ejendom eller nogle ejendomme har skiftet ejer, og i de senere måneder har flere ejendomme end tidligere altså skiftet ejer. Men vi er opmærksomme på det problem, som spørgeren har rejst.

Hermed sluttede spørgsmålet.

8) Til justitsministeren af:**Jørgen Junior (FP):**

»Eftersøges der stadig personer anklaget efter lov nr. 259 af 1. juni 1945?«
(Spm. nr. 57).

Skriftlig begrundelse.

Ifølge fhv. justitsminister Orla Møllers udtalelser i folketinget den 5. november 1975, sp. 1026–27, eftersøgte på daværende tidspunkt stadig væk fire personer anklaget for mord begået under 2. verdenskrig. Denne anklage kan ifølge den pågældende lov medføre dødsstraf. Ifølge oplysninger i diverse publikationer drejer det sig bl. a. om følgende tre personer: K. G. Feilberg, S. Kam og B. Bentzen, der imidlertid ifølge samme publikationer alle lever i Vesttyskland på adresser kendt af tysk – og dermed dansk – politi. De pågældende tør imidlertid ikke vise sig i Danmark på grund af udtalelserne fra Orla Møller.

I forbindelse med den netop nu foregående dødsstrafdebat fremsættes et forslag i folketinget om få dage, der har til hensigt at afskaffe enhver form for dødsstraf i dansk lovgivning. Det har i forbindelse hermed været diskuteret, om det var nødvendigt i forslaget at inkludere en ophævelse af 1945-loven eller ej.

Kan justitsministeren bekræfte, at denne lov er forældet, og at ingen længere eftersøges efter denne lov, er situationen klar. Kan ministeren mod forventning ikke bekræfte dette, må vel nødvendigvis også denne lov foreslås ophævet, hvilket måske nok vil tilføre den nødvendige debat om dødsstraf nogle utilsigtede yderligere momenter.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Jeg kan bekræfte, at som anført i begrundelsen for hr. Jørgen Juniors spørgsmål besvarede min forgænger i november 1975 fra denne talerstol et spørgsmål vedrørende retsopgøret efter besættelsestiden.

Allerede dengang oplystes bl. a., at nogle personer var efterlyst som sigtede, bl. a. for drab begået under besættelsen, ligesom det blev fremhævet, at strafansvaret for disse forbrydelser ikke forældes.

Jeg kan bekræfte, at der stadig i rigsregistraturen er nogle personer efterlyst som sigtede for grove forbrydelser begået i besættelsestiden, og at det, som nævnt under besvarelsen i 1975, fortsat vil være op til anklagemyndigheden at tage stilling til, hvorvidt der skal gennemføres straffesager mod de pågældende, dersom disse – mod forventning – skulle dukke op her i landet.

Jørgen Junior (FP):

Jeg skal blot bede ministeren om at fortælle mig, hvor mange personer det drejer sig om. Jeg konstaterer, at ministeren dermed har bekræftet, at de oplysninger, der har været i visse publikationer, om, at tysk politi og dansk politi har givet de pågældende meddelelse om, at tiltalen mod dem er frafaldet, må være forkerte. Sådan forstår jeg ministerens svar, det kan der vist ikke herske tvivl om. Derfor blot det lille tillægsspørgsmål om, hvor mange, og om de 3 navne, der er nævnt i begrundelsen for spørgsmålet, inkluderes blandt de stadig eftersøgte personer.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Jeg kan bekræfte over for hr. Jørgen Junior, at det er et meget lille antal, der er tale om, som er eftersøgt for disse grove forbrydelser. Jeg skal gerne ved en senere lejlighed orientere hr. Jørgen Junior nærmere om detaljer heromkring. Men det afgørende må vel være at få fremhævet, at strafansvaret for disse forbrydelser ikke forældes. Det sagde jeg i mit første indlæg, og det er vist svaret på det konkrete i hr. Jørgen Juniors gentagne spørgsmål.

Hermed sluttede spørgsmålet.

9) Til *justitsministeren* af:

Ib Nørlund (DKP):

»Godkender ministeren, at personer, om hvem det er oplyst, at de er kendt i rigsregistraturen uden blad, ikke kan få oplyst, hvad de er noteret i dette register for?«

(Spm. nr. 58).

Skriftlig begrundelse.

Ifølge regeringsbeslutning af den 30. september 1968 er det forbudt at registrere danske borgere på grund af lovlig politisk virksomhed. I forbindelse med den såkaldte Godsbanegadesag har 22 af 40 blokadevagter, som er sat under anklage, fået oplyst, at de er kendt i rigsregistraturen uden blad o. lign. På henvendelse fra deres sagfører har rigspolitechefen nægtet at oplyse, hvad de er noteret for.

Ifølge sagens natur er det nærliggende at formode, at der netop er tale om antegninger i forbindelse med lovlig politisk virksomhed. Hvis denne mistanke skulle hæves, ville det naturlige være at give de opnoterede besked om, hvad notaterne går ud på.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Mit svar er: rigsregistraturen, der henhører under rigspolitechefen, er et internt arbejdsregister for politiet, hvis hovedformål er at kunne give politiet oplysninger i forbindelse med efterforskningsmæssige opgaver. Der registreres kun rent politimæssige oplysninger, og det sker efter retningslinjer fastsat af justitsministeren og specificeret i rigspolitechefens kundgørelser for politiet. I den forbindelse kan jeg tilføje, at der af justitsministeriet også er fastsat regler for, i hvilket omfang rigsregistraturen kan meddele oplysninger til andre end politi, anklagemyndighed og straffuldbydende myndigheder her i landet.

Af spørgsmålet og dets begrundelse fremgår, at nogle personer, der er tiltalt i en straffesag, er blevet bekendt med, at de i rigsregistraturen er kendt uden blad o. lign. Til nærmere belysning af baggrunden for og betydningen af denne betegnelse har jeg indhentet en udtalelse fra rigspolitechefen, der har oplyst, at der i rigsregistraturen findes et hovedregister, hvor alle centrale oplysninger registreres i kortfattet form på kartotekskort. Ud over denne registrering findes der for de personer, der har været sigtet i alvorligere sager,

[Justitsministeren]

på et personaleblad supplerende oplysninger, som ikke kan rummes på kartotekskortene i hovedregistret. Betydningen af i registraturen at være kendt uden blad er altså, at oplysningerne om den pågældende kun findes i hovedregistret.

Angående den konkrete sag har rigspolitichefen videre oplyst, at der ikke er tale om, at de pågældende er registreret i rigsregistraturen som følge af lovlig politisk virksomhed, men alene på grund af rent politimæssige forhold, det vil sige, at de har været anholdt eller været afhørt som sigtede.

Rigspolitichefen har endvidere henvist til, at justitsministeriets retningslinjer om videregivelse af oplysninger for rigsregistraturen ikke giver private personer adgang til at få oplysninger fra rigsregistraturen. Under hensyn til registratures formål finder jeg ikke grund til at ændre dette forhold.

Ib Nørlund (DKP):

Jeg skal naturligvis takke ministeren for, at han har gjort sig den møje at få udarbejdet dette svar. Men ellers må jeg sige, at det skuffer mig noget, for jeg synes ikke, det helt lever op til den varslede menneskevenlighed, der skulle komme fra justitsministeriet nu. Uanset hvad der er anført her, så er sagen den, at her er tale om, at en række mennesker må vide, at der i et eller andet internt arbejdsgangsorgan som ekstra bilag ligger beskyldninger, de ikke selv kan tage stilling til.

Når det får en aktualitet i den pågældende situation, er det, fordi der her er tale om blokadevagter i forbindelse med den såkaldte Godsbanegadesag, hvor der er 40 tiltalte og de 22 får den påtegning, at de står i rigsregistraturen uden blad. Alene ud fra statistiske overvejelser forekommer det mærkværdigt, at det ikke skulle have noget at gøre med, at det, der forener den pågældende kreds, først og fremmest er indstillingen til samfundsmæssige problemer.

Derfor synes jeg, at det helt selvfølgelig ville være, at de pågældende i en sådan situation, når det er meddelt dem, at de står på et sådant blad, så også får lejlighed til at få at vide, hvad det er, det drejer sig om. Hvis det er rigtigt, hvad der står, så kan det ikke være nyt for de pågældende. Hvis det ikke er rigtigt, så bør det stryges. Derfor synes jeg, at

det er den absolut nemmeste måde at klare problemerne på.

Ministerens måde at svare på ved at henvise til, at det strider mod retningslinjer, som hans eget ministerium har fastsat, er sådan en forklaring, der bider sig selv i halen. Jeg vil derfor spørge, om ministeren ikke kunne tænke sig at tage de her rejste problemer op i forbindelse med hele den diskussion om registre osv., som også på anden måde rejser sig.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Det, jeg måske bedst kunne tænke mig, hr. Ib Nørlund, var nok at finde anledning til en nærmere drøftelse i folketingets retsudvalg af disse problemer. Jeg tror, at en nærmere drøftelse i et sådant snævert og fortroligt udvalg vil være egnet til at overbevise alle, også hr. Ib Nørlund, om det fornuftige og det menneskevenlige i ikke at lade disse i øvrigt kun konkrete oplysninger – aldrig beskyldninger – om, hvad de pågældende i givet fald konkret har været sigtet for, eller hvad de i givet fald konkret har været anholdt for, tilflyde andre. Det er ikke andet og ikke mere, der fremgår af disse kort, og at det skulle være menneskevenligt at skabe mulighed for, at man under den ene eller den anden form lod oplysningerne tilflyde en større kreds, der kunne have andet end rent politimæssige årsager til at se dem, føler jeg mig langt fra overbevist om.

Jeg tager altså meget gerne i folketingets retsudvalg en nærmere drøftelse af indholdet af disse foranstaltninger, og jeg tror, det ville være tilstrækkeligt til at overbevise alle parter om det rimelige i fremgangsmåden.

Ib Nørlund (DKP):

Det kan ikke være tilfredsstillende, heller ikke ud fra et menneskevenligt synspunkt, at vide, at der i nogle hemmelige kartoteker, man ikke kender, står noget om en selv, som man ikke kan få at vide.

Når ministeren siger, at det vil være urimeligt at lade en større kreds få indblik deri, så kan det vel anerkendes, men det, som man burde gøre, var på de enkeltvis forespørgsler, der kommer fra bestemte personer, at give de pågældende personer og ingen andre en meddelelse om, hvad det drejer sig om. Hvis man ikke vil det, er man med til at skabe hele denne stemning omkring disse

[Ib Nørlund]

problemer, som ministeren meget vel ved findes.

Men jeg vil også spørge, om det ikke ville være en rimelig fremgangsmåde måske ud fra netop de betænkeligheder, som dette giver anledning til, overhovedet at stryge den institution, der hedder »bemærkninger uden blad« i rigsregistraturen.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Den sidste del af spørgsmålet forstod jeg nok ikke helt, for det ville altså være mere detaljeret at arbejde tingene ind på personalebladet, og det kan jeg nu ikke se nogen logik i, når der er tale om anlager eller forhold af meget beskeden karakter. Det må være tilstrækkeligt, at man har sådan et kort, der lige i en enkelt sætning markerer, hvad der tidligere har været af tiltaleforhold, hvad der tidligere har været af anklageforhold.

Hr. Ib Nørlund synes, det er ganske ubetænkeligt at skabe en offentlig ordning, hvor efter enhver i dette land ved, at en enkeltperson kan komme i besiddelse af sit eget registerblad. Det føler jeg mig ikke helt sikker på. Det kunne meget vel afstedkomme en videregående holdning hos andre, der kunne skabe en pression over for den pågældende til at sikre sig dette blad med henblik på orientering af dem, og det er jo ikke sikkert, det altid var i den pågældendes egen interesse. Så længe disse kartotekskort er strengt saglige, strengt faglige, i deres indhold, så længe de er bundet af en meget snæver instruks om, hvad de skal indeholde, tror jeg, det er lykkeligst også for borgerne at fastholde denne praksis.

Hermed sluttede spørgsmålet.

10) Til *justitsministeren* af:

Jørgen Junior (FP):

»Er ministeren indstillet på – som sin forænger – at leve i uvidenhed vedrørende omfanget af telefonaflytninger i Danmark?«

(Spm. nr. 64).

Skriftlig begrundelse.

Svar både i retsudvalget og i folketinget har vist, at der ikke finder registrering sted af telefonaflytninger, der foretages af offentlige

myndigheder. Da, meget i samfundet tyder på, at telefonaflytning er blevet en almindelig foreteelse, må det siges at være belastende for opfattelsen af retssikkerheden her i landet, når justitsministeren ikke ved noget om omfanget af aflytningerne og dermed heller ikke kan vide, hvorvidt landets love overholdes med hensyn til at give borgerne den beskydd, de har krav på, såfremt de ubegrundet har været udsat for overvågning.

Hvis ministeren er en Big Brother, der ved bedre, men ikke vil svare, resulterer også dette spørgsmål i et intetsigende svar.

Hvis ministeren er i den situation, at han ikke ved noget om forholdet og derfor ikke kan svare, så må han efter min opfattelse hurtigst muligt se at sætte sig ind i, hvad der foregår på dette felt, ved at beordre en registrering.

Justitsministeren (Erling Jensen):

I begrundelsen for sit spørgsmål nævner hr. Jørgen Junior, at der ikke hos offentlige myndigheder foretages nogen registrering over foretagne telefonaflytninger.

Det er fortsat rigtigt, at der hverken hos politiet, anklagemyndigheden eller domstolene foretages sådanne registreringer, men det væsentlige spørgsmål i den forbindelse er da efter min opfattelse ikke, om der foretages registrering over foretagne telefonaflytninger, men derimod, om aflytningerne foretages under iattagelse af betryggende retssikkerhedsgarantier. Hertil er at sige, at det ifølge retsplejeloven kun er politiet, der efter kendelse kan foretage aflytninger af telefonsamtaler til og fra bestemte telefoner. Retten kan kun give tilladelse til telefonaflytning i nærmere opregnede tilfælde og under helt bestemte betingelser. Større retssikkerhedsgarantier kan man efter min opfattelse næppe med rimelighed forlange.

Denne fremgangsmåde er da også baggrunden for, at det hverken i politiet, hos anklagemyndigheden eller hos domstolene er fundet nødvendigt eller hensigtsmæssigt at udarbejde en egentlig statistik over stedfundne aflytninger. På denne baggrund har jeg lidt vanskeligt ved at se noget sagligt behov for at lave en ny, mere eller mindre arbejdskrævende statistik på dette område.

Jørgen Junior (FP):

[Jørgen Junior]

Nu er dette jo ikke et ønske om at lave en ny, arbejdskrævende statistik, men jeg vil nok sige, at jeg synes, det er noget foruroligende, at ministeren heroppefra konstaterer, at han ikke kender noget til omfanget af, i hvor høj grad der foretages telefonaflytninger i Danmark. Man hører igen og igen henvisninger til, at den pågældende har været udsat for – måske rimeligt, måske ikke rimeligt – telefonaflytning, og så er det jo meget godt, at der tales om retssikkerhedsgaranti. Der står jo også, som ministeren udmærket godt ved, i lovgivningen, at såfremt der er foretaget en telefonaflytning, som har været ubegrundet, skal den pågældende, over for hvem telefonaflytningen har fundet sted, have besked herom. Når ministeren ikke aner, hvor mange telefonaflytninger der finder sted, er det vel også meget vanskeligt at svare på, i hvor mange tilfælde folk får besked om, at deres telefon er blevet aflyttet uden nogen som helst grund.

Men hvorledes forsøger ministeren at have en lille smule styr på og en lille smule overblik over det andet punkt, nemlig det om retssikkerheden, at man får besked, når det ubegrundet har været tilfældet, at man er blevet overvåget? Hvorledes vil ministeren forklare at have hold herpå? Det synes jeg må være meget vanskeligt, når man ikke vil lave statistik over dette. Man er dog ellers ikke i det danske samfund bange for at lave statistikker. Det er jo ikke noget, som vil koste i millionvis af kroner, at prøve at holde en lille smule styr på, hvornår man får retskendelser inden for politiet. Det virker på mig som en gang snakken udenom, men jeg vil meget gerne have et svar på det netop stillede ekstraspørgsmål.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Jeg har ikke mærket mig, at hr. Jørgen Junior stillede spørgsmål om, hvordan vi havde styr på disse ting. Det mener vi at have gennem de retsgarantier, jeg har beskrevet.

Hr. Jørgen Junior har spurgt, om vi ville lave en statistik om disse ting. Det har jeg sagt nej til. Men ét er at lave en statistik, et andet er at kende antallet af årlige telefonaflytninger, og mit skøn vil være, at de ligger under 100.

Jørgen Junior (FP):

Det var da interessant at høre, at der endelig kommer et svar på, hvor mange ministeren skønner der er tale om.

Så vil jeg da godt bede ministeren om også at skønne, i hvor mange tilfælde der er ubegrundede telefonaflytninger, hvor man så har givet besked til de pågældende, for det er jeg sikker på at ministeren på samme selvsikre måde har fod på. Det kan der vel ikke være tvivl om.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Jeg er enig med hr. Jørgen Junior i, at der ikke kan være tvivl om, at justitsministeren kan få dette oplyst, hvis han bliver spurgt. Det er justitsministeren mig bekendt først blevet i dette øjeblik, men jeg skal med fornøjelse undersøge spørgsmålet, hr. Jørgen Junior. Det er vel også derfor, det er stillet, ikke for at tage en lidt pudsig diskussion om en statistik, der øjensynlig ikke er hr. Jørgen Juniors hovedemne i dette spørgsmål.

Hermed sluttede spørgsmålet.

11) Til *arbejdsministeren* af:

Alfred Hansen (DR):

»Vil ministeren, evt. i samarbejde med undervisningsministeren, sikre en mere effektiv indsats for at få unge arbejdsledige i arbejde, evt. ved i forbindelse med de planlagte nyansættelser i arbejdsformidlingen at lægge vægt på at antage personale, som er særlig egnet til at vejlede og erhvervsplacere de unge samt at sikre en bedre koordinering af de mange instanser, som beskæftiger sig med erhvervsvejledning?«

(Spm. nr. 62).

Skriftlig begrundelse.

Der er nu registreret 35.000 unge arbejdsløse under 25 år, hvilket svarer til ca. 25 pct. af samtlige arbejdsløse.

Denne uacceptable udvikling bør medføre en særlig aktiv indsats for at skabe bedre kontakt mellem de unge arbejdsløse og arbejdspladserne. Man kunne f. eks. overveje et etableret samarbejde mellem skolernes erhvervsorientering og arbejdsformidlingskontorerne. Elever, der går ud af skolen, bør

[Alfred Hansen]

muligvis kunne trække på erhvervsorienteringslærerne et til to år efter, at de har afsluttet skoleuddannelsen.

Forst og fremmest af menneskelige grunde er det dybt tragisk, hvis vi risikerer at få en hel generation af unge, som aldrig har fået en uddannelse eller haft et job.

Arbejdsministeren (Auken):

Svaret på hr. Alfred Hansens spørgsmål er et ja. Vi vil sikre ved de planlagte nyansættelser ved AF-kontorerne, at vi får yderligere folk med særlige forudsætninger for at rådgive og vejlede de unge og hjælpe dem med en placering direkte på arbejdsmarkedet. Når jeg siger yderligere folk med denne særlige ekspertise, hænger det sammen med, at arbejdsformidlingskontorerne i forvejen råder over en sådan medarbejderstab. Jeg kan nævne, at vi sidste sommer ved de større arbejdsformidlingskontorer fik ansat 9 konsulenter med den særlige opgave at tage sig af de unges problemer, og derudover ved jeg, at der på en række AF-kontorer er medarbejdere med disse særlige forudsætninger.

Hr. Alfred Hansen nævner i begrundelsen for sit spørgsmål, at det kunne være ønskeligt med et nærmere samarbejde mellem erhvervsvejledningen og f. eks. skolerne, og dertil kan jeg sige, at et sådant samarbejde eksisterer i forvejen, og det er netop vores hensigt at udbygge dette samarbejde yderligere.

Så kan jeg sige, at den styrkelse, der nu efter vedtagelsen i sommer af beskæftigelsesplanen skal ske af AF-systemet, skal ses som et led i regeringens og folketingets samlede plan til bekæmpelse af arbejdsløsheden. I denne kamp mod arbejdsløsheden er et hovedpunkt den fortsatte indsats mod ungdomsarbejdsløsheden, og her kan jeg sige, at den især består af to hovedgrupper af foranstaltninger, dels videreførelse af det bedste i den ekstraordinære statslige indsats, der har været kørt i et par år, dels den særlige kommunale indsats, som folketinget besluttede i den ekstraordinære samling. Netop i disse dage foregår der et intensivt samarbejde mellem undervisningsministeriet og arbejdsministeriet med hensyn til at få udformet de regler, der skal danne rammen om den indsats, som kommuner og amtskommuner i samarbejde med arbejdsformidlingen kan gøre for

at få de unge arbejdsløse enten ind i en uddannelsessituation eller bragt i beskæftigelse.

Det gælder, således som hr. Alfred Hansen vil vide det, reglerne for etablering af ekstraordinære lære- og praktikpladser, ydelse af tilskud til virksomhederne til beskæftigelse eller uddannelse af unge såvel som reglerne vedrørende kommunernes kontakt- og informationsvirksomhed i forhold til de unge. Jeg kan sige, at overvejelserne vedrørende disse retningslinjer nu er så langt fremme, at vi netop i dag eller i morgen eller en af de nærmeste dage vil være færdige. Disse regler skal så ud til høring både i de kommunale organisationer og hos arbejdsmarkedets parter, således at man ved, hvad man har at rette sig efter både på arbejdsformidlingskontorerne og navnlig ude i kommunerne, når denne ekstraordinære indsats mod ungdomsarbejdsløsheden skal iværksættes.

Alfred Hansen (DR):

Jeg takker meget arbejdsministeren for det positive svar. Det var langt mere positivt, end jeg havde turdet vente.

Det er desværre sådan, at de unge arbejdsløse, som defineres til unge under 25 år, nu bærer 25 pct. af hele arbejdsløshedstallet, og jeg mener, at det i sig selv er meget foruroligende og må kræve en ekstraordinær indsats. Det er rigtigt, som arbejdsministeren siger, at jeg er vidende om, at erhvervsvejledningen fungerer, men det, der har gjort mig en lille smule skeptisk over for, hvordan de unge arbejdsløse skal klare sig i kampen med andre arbejdsløse om at få et job og om at få en uddannelse, er, at når de forlader folkeskolen, siger de også farvel til folkeskolens erhvervsvejledning, og så er de på lige fod med alle andre ude på arbejdsmarkedet – eller ude i arbejdsløsheden desværre – og da er jeg bange for, at de undertiden bliver klemte i arbejdsformidlingskontorerne, at de ikke får den behandling og den vejledning og den gejst til en opsøgende virksomhed, som måske er nødvendig. Det er det, der har foranlediget mig til at stille arbejdsministeren det spørgsmål, som han nu har svaret på.

Der er to problemer i det stykke her. Der er for det første problemet for de unge med at få en uddannelse, en praktikplads, en erhvervsplads, eventuelt i forbindelse med EFG-uddannelserne. Det andet problem op-

[Alfred Hansen]

står efter endt uddannelse: hvordan skal de få mulighed for at bruge deres uddannelse? Altså for det første at få uddannelsen, derefter beskæftigelse efter endt uddannelse.

Jeg vil godt lige sige følgende til hele problematikken: det er studievejledernes opgave – inden for f. eks. handelsskoler – at orientere om de faglige uddannelsesretninger og at hjælpe eleverne til at vælge de rette tilvalgsfag, der fører frem til det endelige erhvervsvalg. Det er også deres opgave at informere om mulighederne for at få praktikplads, men den egentlige formidling af praktikpladserne ligger under arbejdsformidlingen, og langt de fleste steder er der indgået et snævert samarbejde med studievejlederne på erhvervsskolerne. Men i en tid som denne med stor ungdomsarbejdsløshed og relativt få lære- og praktikpladser er formidlingsopgaven stor og krævende, da den bl. a. også må gå ud på at inspirere virksomheder og det offentlige til at antage lærlinge og elever, og jeg vil derfor gerne spørge arbejdsministeren, om en bedre koordinering af de erhvervsvejledningsmuligheder, der eksisterer i de forskellige uddannelsesretninger, kan opnås.

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg forstår, at hr. Alfred Hansen og jeg er enige om, at et hovedpunkt i indsatsen mod arbejdsløsheden må være kampen mod ungdomsarbejdsløsheden, og at en fornuftig indsats på dette felt kræver en lang række forskellige foranstaltninger. Jeg pegede i mit svar i første omgang på en række af de muligheder, som vi undersøger.

Hr. Alfred Hansen spørger her i anden omgang specielt om samarbejdet med skolerne i forbindelse med erhvervsvejledningen af de unge, og dér sagde jeg vist allerede i første omgang, at det er et hovedpunkt i det sæt af foranstaltninger, vi nu begynder at træffe, hvor vi jo bl. a. på forsøgsbasis har indhentet meget positive erfaringer med en direkte inddragelse af de unges lærere fra skoletiden til at følge de unge i de første år, efter at de forlader skolen, at denne kontaktvirksomhed sker i samarbejde med socialforvaltningen og navnlig med arbejdsformidlingskontorerne. Det er altså noget, som vil blive udbygget nu.

Med hensyn til det særlige problem, der ligger i at få beskæftiget de unge, håber vi, at de tilskudsordninger, som jeg omtalte før at

vi er ved at give nærmere regler for, vil betyde, at virksomhederne i større udstrækning vil føle sig fristet og tilskyndet til at antage ung arbejdskraft. Det gælder både løntilskud til vikarordning, tilskud til jobtræningsansættelsesformer for langtidsledige unge og tilskud til fremskaffelse af ekstraordinære lære- og praktikpladser.

Derudover vil hr. Alfred Hansen vide, at både staten og nu også kommunerne i betydeligt omfang har fået til opgave at fremskaffe lære- og praktikpladser inden for de offentlige arbejdspladseres område.

Jeg håber, at den samlede effekt af disse foranstaltninger vil være, at de unge bliver placeret betydeligt bedre i erhvervs- og uddannelsesbilledet, end de hidtil har været, og at det særlige problem, som ungdomsarbejdsløsheden udgør, i hvert fald bliver mindsket ganske betydeligt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

12) Til *ministeren for Grønland* af:

Steen Folke (VS):

»Finder ministeren det acceptabelt, at Greenex A/S – i et forsøg på at svække Grønlands Arbejder Sammenslutnings muligheder for at varetage medlemmernes interesser – som en betingelse for at indgå en overenskomst med GAS-medlemmerne i Marmorilik kræver, at GAS skal acceptere, at såvel den danske hovedaftale mellem LO og DA som den danske arbejdsretslov og forligsmandslov fremtidig skal gælde i Grønland, og finder ministeren det endvidere acceptabelt, at Greenex søger at hindre kontakten mellem arbejderne i Marmorilik og GAS' repræsentant ved at nægte ham ophold på stedet?«

(Spm. nr. 65).

Skriftlig begrundelse.

Efter oprindelig at have modsat sig erhvert krav om ligeløn for de grønlandske arbejdere i bjergværket Den sorte Engel i Marmorilik har Greenex' ledelse foretaget en kovending og erklæret, at der øjeblikkelig og med tilbagevirkende kraft vil blive indført ligeløn fra første dag for de grønlandske arbejdere. På baggrund af Greenex' kæmpeprofitter er det klart, at ligelønnen kun vil koste pebernødder, og for så vidt er der ikke noget mærke-

[Steen Folke]

ligt i, at Greenex i fuldt mål – godt og vel – har opfyldt de stillede krav for at afværge den varslede strejke fra den 17. oktober.

Men samtidig er det klart, at Greenex udnytter situationen til at forhindre de grønlandske Marmorilikarbejderes faglige organisation, GAS, i at varetage medlemmernes interesser, som ikke alene drejer sig om ligelønskravets opfyldelse. Dels er GAS' repræsentant blevet chikaneret af Greenexledelsen i Marmorilik og har kun fået lov til at opholde sig på stedet i kort tid ad gangen. Dels har Greenex besluttet at indføre ligelønnen uden om GAS i et forsøg på at drive en kile ind mellem arbejderne i Marmorilik og deres faglige organisation. Og endelig har Greenex som en betingelse for at indgå en ny overenskomst med GAS krævet, at GAS accepterer, at bl. a. den danske arbejdsretslovs og forligsmandslovs bestemmelser betragtes som gældende for overenskomstforholdet. Det sidste er muligvis ikke juridisk uholdbart, men det må i hvert fald være politisk uacceptabelt, at et stort, multinationalt selskab på den måde forsøger at diktere nogle danske loves reelle ikrafttræden i Grønland.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Må jeg indledningsvis svare, at det drejer sig om en overenskomstforhandling mellem på den ene side Foreningen af danske Virksomheder i Grønland, der er medlem af Dansk Arbejdsgiverforening, og som repræsenterer Greenex i denne sag, og på den anden side Grønlands Arbejder Sammenslutning. Jeg finder på nuværende tidspunkt ikke anledning til her fra folketingets talerstol at kommentere de uoverensstemmelser, der nu må stå tilbage imellem parterne, uoverensstemmelser, der nødvendigvis må finde deres løsning ved forhandlinger mellem de direkte implicerede parter.

Jeg kan oplyse, at jeg er blevet orienteret om, at Greenex over for Grønlands Arbejder Sammenslutning har erklæret, at der straks indføres fuldstændig ligestilling mellem danske og grønlandske arbejdere med hensyn til løn- og ansættelsesvilkår. Som en betingelse for at indgå overenskomst har Greenex samtidig stillet krav om tiltrædelse af den i Danmark eksisterende hovedaftale fra 1973 som en midlertidig foranstaltning, indtil en særlig

hovedaftale kan indgås for dette overenskomstforhold.

Endvidere forudsættes oprettet et protokol mellem parterne om, at man vil følge reglerne i arbejdsretsloven og forligsmandsloven, ligesom det indeholder en henstilling fra begge parter til landsråd og regering om at søge iværksat en for Grønland passende lovregulering af disse forhold.

Dette er, hvad jeg har modtaget orientering om. Da der er tale om to ligestillede parter i en forhandling, tilkommer det ikke mig at tage stilling til spørgsmålet om en hovedaftale eller om, hvilke øvrige regler der mellem parterne skal aftales for retsforholdet mellem Greenex og Grønlands Arbejder Sammenslutning. Det må parterne selv i deres forhandlinger finde ud af. Kun i tilfælde af, at der mellem parterne opnås enighed, herunder om at rette henvendelse til Grønlands landsråd og regeringen om en lovregulering af disse forhold, kan ministeriet komme ind i billedet. Jeg vil naturligvis i tilfælde af en sådan henvendelse fra begge parter tage spørgsmålet om en eventuel lovregulering op til overvejelse.

Endvidere har hr. Steen Folke i sit spørgsmål til mig nævnt, at Greenex har søgt at hindre kontakt mellem arbejderne i Marmorilik og Grønlands Arbejder Sammenslutning ved at nægte GAS' repræsentant ophold i Marmorilik. Det er over for mig oplyst, at GAS' repræsentant har været i Marmorilik flere gange inden for de sidste uger.

Steen Folke (VS):

Hvis jeg tager sidste del af svaret først, må jeg sige, at det var unægtelig et pauvert svar. Ministeren vælger at sætte kikkerten for det blinde øje. Ministeren kan ikke være uvidende om, at Greenex i Marmorilik har forsøgt at chikanere GAS' repræsentant og har nægtet ham ophold i længere tid ad gangen i Marmorilik. Det er rigtigt, at han har været der flere gange, men han er blevet jaget ud igen; man har simpelt hen nægtet ham at overnatte på stedet og blive der, mens dette forløber.

Mener ministeren, det er acceptabelt, at et stort, multinationalt selskab som Greenex forhindrer den grønlandske arbejdersammenslutnings udsendte repræsentant i at tage ophold på stedet for at være dér, hvor det fore-

[Steen Folke]

går, sammen med de grønlandske arbejdere, der har varslet konflikt, og som nu er gået ud i en strejke? Det vil jeg gerne have et tydeligt svar på.

Med hensyn til første del af mit spørgsmål mener jeg, at vel er der tale om overenskomstforhandlinger, men der er jo tale om, at Greenex kræver, at to eksisterende love i Danmark, nemlig arbejdsretsloven og forligsmandsloven, de facto sættes i kraft i Grønland. Mener ministeren virkelig, at man kan overlade til overenskomstforhandlinger og Greenex at afgøre, om disse love rent faktisk kommer til at gælde i Grønland?

Jeg er godt klar over, at der ikke bliver tale om en formel lovgivning, for det har Greenex og overenskomstparterne ingen kompetence til, men jeg mener, ministeren må beskæftige sig med realiteten. Synes ministeren virkelig, at det er i orden, hvis Greenex nu forsøger at presse GAS til at gå ind på, at disse love, som gælder i Danmark, nu pludselig skal gælde i Grønland? Jeg synes, det er en meget ejendommelig form for praksis, man her åbner op for.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Jeg vil gerne til hr. Steen Folke sige, at jeg lige knap nåede at blive færdig med det, jeg egentlig havde i sinde at slutte med, for jeg finder nemlig, at der bør gives GAS' repræsentanter en rimelig adgang til stedet, og jeg håber, at der mellem parterne under de kommende forhandlinger må kunne findes en rimelig løsning på dette spørgsmål.

Hr. Steen Folke siger, at jeg sætter kikkerten for det blinde øje. Hvis jeg sætter kikkerten for det blinde øje, sker der jo egentlig ikke noget ved det. Jeg vil gøre opmærksom på, at det overrasker mig, at der i hr. Steen Folkes opfordring til mig ligger ligesom en henstilling om, at regeringen griber ind i overenskomstforhandlingerne. Nu er der opnået lige vilkår på løn- og ansættelsesområdet for grønlændere og danske i Greenex-minen.

Jeg har tidligere – det er også referet både i fjernsynet, i radioen og i pressen – givet udtryk for, at jeg ikke finder, der er nogen rimelighed i at antage, at den danske arbejdsretslovgivning eller loven om mægling i arbejdsstridigheder kan overføres til Grøn-

land, men jeg mener, at de formuleringer, som jeg har gengivet her som oplysninger, jeg har modtaget fra Greenex, i virkeligheden indicerer, at der skulle være gode muligheder for, at parterne – nemlig Grønlands Arbejder Sammenslutning, som jeg har en vældig tillid til er i stand til at forhandle disse ting, og så Greenex – i en kommende forhandling kan blive enige om, hvilke regler man vil gå frem efter. Sagen er jo, at nu har man opnået løn- og ansættelsesvilkår, som man er enig om. Det, man så skal finde ud af, har man jo et par års tid til at finde ud af i de forhandlinger, der skal komme, og derfor ville det absolut være ikke bare forhastet, men i og for sig uden omtanke, hvis jeg gik ind i disse forhandlinger. Det må parterne selv klare.

Steen Folke (VS):

Ja, det er jo fint, at Greenex er gået ind på kravet om ligeløn. Efter først at have afvist det totalt, slog de pludselig en kolbøtte og gik ikke blot ind på det krav, GAS havde stillet, men slog ud med armen og sagde: I kan få ligeløn fra den første dag. GAS havde blot krævet det efter 10 måneder. Og man ville oven i købet gøre det med tilbagevirkende kraft.

Det er jo helt åbenlyst – og det kan ministeren også se, hvis han flytter kikkerten over til det øje, han kan se med – at dette var en splittelsesmanøvre over for GAS. Man ville spille arbejderne på stedet ud imod GAS ved at indgå på de stillede krav fra arbejderne uden om GAS. Og så stillede man samtidig disse efter min mening fuldstændig uacceptable krav til GAS som betingelse for at indgå en overenskomst med Grønlands Arbejder Sammenslutning.

Jeg mener, at hele Greenex' fremfærd i denne sag er et udmærket eksempel på, hvordan store, multinationale selskaber agter at begå sig i Grønland, og for så vidt kan man sige, at Greenex' hele kyniske fremfærd i sagen udmærket støtter mine synspunkter, for her kan man virkelig se demonstreret, hvad det er, der sker, når man åbner for den slags selskaber og giver dem mulighed for at udnytte de grønlandske ressourcer.

Men det, jeg synes ministeren bliver nødt til at tage stilling til, og hvor han smyger sig udenom, er dette med at gøre en lovgivning, som gælder i Danmark i forbindelse med

[Steen Folke]

nogle overenskomstforhandlinger, til gældende lov i Grønland.

Jeg ønsker ikke og tror ikke, at regeringen skal indblandes i det her. Jeg tror, at det, der kan betyde noget for de grønlandske arbejdere, er en solidaritet fra den danske arbejderklasse, som jeg er overbevist om vil manifestere sig som opbakning af deres kamp, men det, jeg beder ministeren om at tage stilling til, er den ene del af Greenex' fremfærd, nemlig at de ønsker at få de danske love til at træde i kraft i Grønland uden om lovgivningsmagten. Det mener jeg det var på sin plads med en udtalelse om fra ministeren.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Jeg finder ikke, at det er rimeligt at optage tingets tid med at give bekræftende besvarelser flere gange. Jeg har tidligere givet udtryk for mine synspunkter med hensyn til, om arbejdsretslovgivningen og loven om mægling i arbejdsstridigheder kan anvendes eller ikke anvendes i Grønland. Det var egentlig forventeligt, at spørgeren havde mærket sig de svar, jeg har givet, og ellers har jeg jo refereret til dem for et øjeblik siden.

I øvrigt synes jeg, at det er en pudsigt ting at sidde og lytte til hr. Steen Folke, for hr. Steen/Folke giver udtryk for en høj grad af ærgrelse over, at der er opnået ligeløn i Greenexminen. Det er, ligesom det kommer på tværs af et eller andet. Der er altså opnået denne ligeløn og disse lige arbejdsvilkår. De andre ting er noget, der resterer til forhandling mellem Greenex og Grønlands Arbejder Sammenslutning, som jeg har tillid til vil kunne stå disse forhandlinger igennem på en udmærket måde. Hvis disse forhandlinger resulterer i en henvendelse til Grønlands landsråd, som jo også kender de grønlandske forhold, måske endda noget bedre, end hr. Steen Folke gør, og som jeg også har tillid til, og der også sker en henvendelse til regeringen, er det klart, at jeg vil foretage den overvejelse, som det er nødvendigt at foretage i en sådan situation, og som det også er forventeligt at jeg foretager i en sådan situation.

Lars Emil Johansen (SF):

Jeg vil gerne i forbindelse med omtalen af konflikten i Marmorilik stille et tillægs-spørgsmål til Grønlandsministeren.

Hr. Steen Folke omtalte de vanskeligheder, som GAS-repræsentanten havde med at få opholdstilladelse i minebyen Marmorilik. Som alle ved, er minebyen Marmorilik beliggende i Grønland, og Marmorilik er at betragte som en del af Umanak kommune. Alle må også være klar over, at grønlændere ikke behøver at have opholdstilladelse i Grønland. Jeg vil gerne spørge ministeren, i henhold til hvilken bestemmelse Greenex har ret til at kræve opholdstilladelse af grønlændere, der ønsker at besøge den del af Grønland, der hedder Marmorilik?

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Som jeg også nævnedes det for et øjeblik siden, finder jeg, at det er en yderst rimelig ting, at der gives Grønlands Arbejder Sammenslutnings repræsentanter mulighed for at aflægge besøg i Greenexminen, når de har anledning hertil.

Jeg vil godt oplyse som svar på det spørgsmål, der nu er stillet, at i og med, at der er givet en koncession til Greenex, omfattende et bestemt geografisk område, er der intet til hinder for, at der inden for dette område kan foregå en ganske normal færdsel eller trafik, eller hvad man nu vil kalde det. Der, hvor problemerne kommer ind, er jo, hvor der er anlagt en minevirksomhed, en fabriksvirksomhed, hvor Greenex har det fulde ansvar for, at der ikke sker ulykker i forbindelse med disse anlæg, og det er derfor, der må være nogle færdselsregler også for en virksomhed beliggende i Grønland. Det er jo, hvad der er for enhver virksomhed i øvrigt. Man har et ansvar ikke blot for de ansatte, men også for dem, der færdes på dette område, og det er altså årsagen til, at det forholder sig sådan. Der er ikke givet regler for, at man ikke må færdes der, i koncessionerne. Det er ensbetydende med, at almindelig færdsel og trafik over koncessionsområdet må finde sted, men hvor der er fabriksanlæg, er der hensyn at tage til de mennesker, der er beskæftiget i virksomheden, og til dem, der kommer på besøg i virksomheden, og ansvaret herfor er Greenex'. Derfor forholder det sig sådan.

Ib Nørlund (DKP):

Nu synes jeg, ministeren bør tilstræbe at skabe klarhed i denne sag. Det er ikke rigtig opnået indtil nu. Det drejer sig jo ikke om, at ministeren synes, det er rimeligt, at folk har lov at færdes. Det drejer sig om, at der nedlægges ganske bestemte forbud over for ganske bestemte personer af det nævnte foretagende. Jeg vil bede ministeren svare klart på spørgsmålet, om han virkelig tager afstand fra det forbud, som har været praktiseret i denne sag.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Der er ikke nedlagt forbud, så vidt jeg er orienteret, mod, at folk, også repræsentanter for Grønlands Arbejder Sammenslutning, kan komme til minen. Det er måske sådan, at i dette øjeblik er formanden for Grønlands Arbejder Sammenslutning på besøg i Greenex. Der er altså ikke nedlagt sådan et forbud, så vidt jeg er orienteret, og det er også derfor, jeg understreger, at det kun er rimeligt, at der er denne adgang. Men hvad jeg også finder særdeles rimeligt, er, at Grønlands Arbejder Sammenslutning og Greenex i de kommende forhandlinger simpelt hen finder ud af, hvorledes disse ting skal ordnes. Det er højst karakteristisk, at hver eneste gang der dukker et sådant spørgsmål op, skal vi have det båret herind til talerstolen netop med henblik på, at vi skal gribe ind i sådanne anliggender. Det er virkelig ansvarlige organisationer, dette drejer sig om. De kan selv forhandle disse ting igennem. Det ville næsten være at sætte for stor en lup på dette spørgsmål, hvis jeg gav mig til at blande mig i det anliggende. Jeg har tillid til, at ved forhandlinger kan man klare spørgsmålet.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål:**Første næstformand (Grete Hækkerup):**

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige besvarelser af skriftlige spørgsmål stillet af følgende medlemmer af folketinget:

Voigt: spm. nr. 12 og 13.

Hagen Hagensen: spm. nr. 16

Annelise Gotfredsen: spm. nr. 17

Kjelgaard: spm. nr. 18

Mølgaard: spm. nr. 23

Glistrup: spm. nr. 24

Inger Stilling Pedersen: spm. nr. 25 og 36

Honoré: spm. nr. 32

Jørgen Junior: spm. nr. 35

Dohrmann: spm. nr. 39

Poulsgaard: spm. nr. 46

Spørgsmålene og besvarelserne vil blive optaget i Folketingstidende.

Til *justitsministeren* (4/10 77) af:

Voigt (FP):

»Er ministeren enig med sin forgænger Orla Møller i, at det er en fornuftshandling at forbyde de knallerter, som lægerne, trafikespærterne og forbrugerne siger er de mest trafiksikre?«

(Spm. nr. 12).

Begrundelse.

Den tidligere justitsminister Orla Møller har hårdt og brutalt afvist samtlige argumenter, der har bevist, at de store knallerter er de mest trafiksikre. Jeg beder derfor ministeren meget grundigt sætte sig ind i problematikken – herunder tale med de folk, der har forstand på tingene, således at det bliver forhindret, at unødige drab og kvæstelser skal forekomme.

Besvarelse (12/10 77):

Justitsministeren (Erling Jensen):

Knallertproblematikken har været genstand for en særdeles grundig behandling i folketinget og retsudvalget, først i forbindelse med selve færdselslovsdebatten i foråret 1976 og senere på ny i foråret 1977, hvor debatten resulterede i, at knallerthastigheden blev nedsat til 30 km/t, og at bemyndigelsen til justitsministeren til at fastsætte yderligere regler blev fastholdt.

Der er ikke siden denne afgørelse fremkommet synspunkter eller materiale, der på nogen måde har ændret det bedømmelsesgrundlag, der var til stede, da folketinget traf sin endelige beslutning.

Særligt med hensyn til vægtgrænsen må det konstateres, at der ikke findes materiale, der giver grundlag for at anse de tungere

[Justitsministeren]

knallerter for mindre farlige i trafikken end de lettere. Det må desuden fastslås, at den nye standardtypegodkendelsesordning vil kunne sikre, at vægtgrænsen ikke fører til »skrabede« modeller, der ikke er udstyret med betryggende sikkerhedsudstyr.

De nye bestemmelser for standardtypegodkendelsesordningen, herunder vægtgrænsen på 60 kg, blev udsendt i slutningen af august måned 1977, og de første ansøgninger er allerede færdigbehandlet.

Justitsministeriet finder herefter ikke tilstrækkeligt grundlag for en fornyet behandling af sagen.

Til indenrigsministeren (4/10 77) af:

Voigt (FP):

»Kan ministeren bekræfte, at han har givet sin velsignelse til, at Fyns amtsråd bevilger skatteborgerkroner til at støtte dampskibsselskabet Ærø til at billiggøre søndagsbilletterne, hvorved der påføres øens andet færgeselskab en konkurrenceforvridende effekt?«

(Spm. nr. 13).

Begrundelse.

Fyns amtsråd har nu bevilget disse tilskud til det ene af øens færgeselskaber. Jeg forsøgte ved et åbent brev til amtsborgmester Jens Peter Fisker at forklare, at det er og bliver utilstedeligt, at man flotter sig for andres penge, og at det vil påføre Marstalfærgen en helt unødvendig konkurrence. Jeg sendte en kopi af min skrivelse til ministeren for offentlige arbejder, som nu har svaret, at det ligger under indenrigsministerens regie. Efter forlydende i Fyns Amts Avis fremgår det, at ministeren har givet grønt lys for denne konkurrenceforvridende handling. Dette bedes ministeren derfor bekræfte eller afkræfte, således at skatteborgerne på Fyn kan få belyst, om det virkelig forholder sig sådan, at man bruger deres surt tjente penge til at pumpe i underskudsforretninger til brug for nedsættelse af billetpriserne. Ministeren bedes også over for amtsborgmester Jens Peter Fisker påpege, at når et folkevalgt medlem fra fremskridtspartiet retter en henvendelse til offentlige myndigheder – det være sig en åben eller lukket henvendelse – så har han værsago at svare. Selv om man er socialdemo-

krat og skyer fremskridtsnytænkere som den sorte pest, så skal vores henvendelser besvares.

Besvarelse (12/10 77):

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Jeg skal ikke i anledning af spørgsmålet fremkomme med en længere redegørelse for årsagen til, at der i dag eksisterer to dampskibsselskaber til besejling af Ærø, men blot oplyse, at Fyns amtsråd af rationaliseringshensyn optog forhandlinger i 1972 med det formål at søge de tre daværende færgeselskaber, der besejlede Ærø, samlet i ét selskab, men at dette kun lykkedes delvis. Det fremgår af de akter, der findes i indenrigsministeriet, at amtsrådet allerede ved stiftelsen i foråret 1975 af øens andet færgeselskab Marstal-Færgen K/S havde gjort stifterne opmærksom på amtsrådets ønsker om en samling af færgefarten, og at det nystiftede selskab ikke ville kunne forvente amtskommunal støtte.

I skrivelse af 14. marts 1975 gav indenrigsministeriet tilladelse til, at Fyns amtskommune fremtidig dækkede 50 pct. af Dampskibsselskabet D/S Ærø's årlige driftsunderskud på vilkår, at selskabets budget, takster, fartplaner samt dispositioner i øvrigt af større betydning for selskabet forud godkendtes af amtsrådet. Det var endvidere en forudsætning for det amtskommunale driftstilskud, at de berørte kommuner dækkede de resterende 50 pct. af et eventuelt driftsunderskud.

Det er således amtsrådets (og de berørte kommuners) ansvar, hvilken drifts- eller takstpolitik der skal føres med hensyn til selskabets besejling af Ærø, og det skal i denne forbindelse nævnes, at Marstal-Færgens årlige driftsunderskud dækkes af Marstal kommune.

Marstal-Færgen K/S har i skrivelse af 19. september 1977 meddelt indenrigsministeriet, at Fyns amtsråds økonomiudvalg har vedtaget at indstille til amtsrådet, at der gives D/S Ærø tilladelse til i perioderne 1. november til 15. december 1977 og 1. januar til 19. marts 1978 at sælge søndagsbilletter til halv pris. Kommanditselskabet har samtidig anmodet indenrigsministeriet om at ophæve amtsrådets vedtagelse af økonomiudvalgets indstilling som værende i strid med lovgivningen. Amtsrådet har i anledning af klagen oplyst,

[Indenrigsministeren]

at amtsrådet i sit møde den 26. september 1977 har vedtaget søndagsbilletordningen, der i øvrigt også var gældende i begyndelsen af 1977.

Amtsrådet har endvidere oplyst, at ordningen må betragtes som et tilbud til befolkningen på Ærø, og at der er tale om udnyttelse af ledig kapacitet på ture, der alligevel skal sejles af hensyn til opretholdelse af et acceptabelt serviceniveau på øen. Amtsrådet har endvidere oplyst, at amtsrådet inden godkendelsen af ordningen opfordrede Marstal-Færgen til at deltage i denne, og at ordningen ikke har medført ændring i passagerernes rejseruter, men blot en forøget rejseaktivitet.

Jeg må derfor til det stillede spørgsmål oplyse, at indenrigsministeriet ikke har godkendt søndagsbilletordningen, at sådan godkendelse heller ikke er fornøden, og at amtsrådet ikke efter min opfattelse med sin vedtagelse har overtrådt kommunallovgivningen.

Jeg har derfor ikke grundlag for at ophæve amtsrådets vedtagelse, der i øvrigt ikke giver mig anledning til kritik.

I begrundelsen for spørgsmålet er det anført, at amtsborgmester Jens Peter Fisker ikke har besvaret hr. Voigts åbne brev om sagen. Jeg kan meddele, at amtsrådet har oplyst, at sagen blev behandlet på amtsrådets møde den 26. september 1977, og at hr. Voigt, hvis åbne brev er dateret den 12. september 1977, blev underrettet om resultatet af behandlingen ved amtsrådets skrivelse af 3. oktober 1977. Disse oplysninger giver mig ikke anledning til bemærkninger.

Til *justitsministeren* (4/10 77) af:

Hagen Hagensen (KF):

»Hvilke oplysninger kan ministeren give om østeuropæiske efterretningstjenesters bortførelse af mennesker fra dansk område?«
(Spm. nr. 16).

Begrundelse.

Der henvises til mag. art. Leon Nikulins læserbrev i Weekendavisen Berlingske Aften den 30. september.

Besvarelse (12/10 77):

Justitsministeren (Erling Jensen):

I det læserbrev, som omtales i begrundelsen for det stillede spørgsmål, nævnes det, at personale fra udenlandske efterretningstjenester har bortført personer, som har befundet sig på dansk område.

Hverken hos politiet eller i justitsministeriet har man kendskab til tilfælde, hvor der fra dansk område er sket bortførelse som nævnt i spørgsmålet.

Til *ministeren for kulturelle anliggender* (4/10 77) af:

Annelise Gotfredsen (KF):

»Hvorledes er ARTEs nye kulturblad finansieret?«

(Spm. nr. 17).

Begrundelse.

ARTE formidler de offentlige tilskud til nedsættelse af prisen på teaterbilletter, og det offentlige betaler også organisationens administrationsomkostninger i denne forbindelse. Når organisationen nu er begyndt at udgive et kulturblad, der ifølge pressen sendes »gratis« til alle, der køber teaterbilletter gennem ARTE, går organisationen ud over det formål, hvortil den offentlige bevilling er givet. Jeg stiller spørgsmålet i håb om, at ministeren kan afkræfte formodninger om, at det nye blad finansieres af den offentlige bevilling eller af de indtegningsgebyrer, teatergængerene skal betale for at få andel i stats-tilskuddet.

Besvarelse (17/10 77):

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Før den storkøbenhavnske abonnementsordning trådte i kraft i 1971-72, havde ARTE sin egen abonnementsordning, der bl. a. finansieredes gennem et medlemskontingent.

Dette ændredes under den storkøbenhavnske abonnementsordning til et servicegebyr, der bl. a. finansierede administrationen, herunder også udsendelse af brochurer og det daværende ARTE-nyt, der indeholdt meddelelser om teateraktiviteter i det storkøbenhavnske område.

Ved indførelsen af den landsdækkende abonnementsordning i 1975-76 forudsattes

[Ministeren for kulturelle anliggender]

det, at såvel ARTE som provinsens publikumsorganisationer fortsat kunne opkræve et abonnementsgebyr af en rimelig størrelse, hvilket de fleste steder var en forudsætning for driften. Statstilskuddet til administrationen måtte af økonomiske grunde begrænses, og en service ud over et vist minimum måtte derfor finansieres gennem ekstrabevillinger fra amtskommunerne.

Ved indførelsen af den landsdækkende abonnementsordning åbnedes tillige mulighed for, at der i det brochuremateriale, der udsendtes i forbindelse hermed, blev givet meddelelser om andre kulturelle arrangementer. Merudgifterne skulle afholdes uden for de statslige bevillinger, og beslutningen var de enkelte amtskommuners. Statstilskuddet til ARTEs brochurer og til ARTE-nyt i dets nye form er fastsat efter samme kriterier som til de øvrige amtsbrochurer, og der er kun taget hensyn til den del, der omhandler teatermeddelelser.

ARTE-nyt finansieres i øvrigt gennem et tilskud fra Statens Musikråd i 1977-78 på 60.000 kr., gennem annoncer, ved løssalg og gennem abonnenternes (både teater- og musikabonnenter) servicegebyrer på 12 kr., og et eventuelt underskud vil skulle afholdes af Teaterudvalget for Storkøbenhavn (Københavns kommune, Frederiksberg kommune og Københavns amtskommune), der har godkendt den skete udvidelse af ARTE-nyt.

Ministeriet finder ikke, at det abonnementsgebyr på 12 kr., der opkræves pr. abonnement (hvortil et ubegrænset antal billetter kan være knyttet) overskrider de forudsætninger og det niveau, hvorunder abonnementsordningen startede. Man finder heller ikke, at publikum ved tegning af et abonnement afkræves en betaling for en serviceydelse, som ikke har et rimeligt forhold til det tegnede teaterabonnement.

Ministeriet vil følge udviklingen og vil være opmærksom på eventuelle stigninger i servicegebyret.

Til *socialministeren* (4/10 77) af:

Kjelgaard (KF):

»Hvad har ministeren foretaget sig i anledning af H. Daugaard Larsens læserbrev i Berlingske Tidende den 18. september?«

(Spm. nr. 18).

Begrundelse.

Læserbrevet indeholder oplysning om en klar overtrædelse af bistandsloven, idet en blaffer undervejs til København flere steder hentede 300 kr. på bistandskontorer som bidrag til rejsen.

Læserbrevets oplysninger forekommer rent ud sagt utrolige. Hvis de er forkerte, bør de korrigeres, men er de korrekte, er en ændret arbejdsgang ved udbetaling af bistand nødvendig. Spørgsmålet stilles, fordi ingen myndighed indtil nu har dementeret læserbrevets oplysninger.

Besvarelse (11/10 77):

Socialministeren (Eva Gredal):

Efter bistandslovens regler forudsætter ydelse af kontanthjælp, at den person, der søger hjælpen, er ramt af en »social begivenhed«, f. eks. arbejdsløshed, og derfor er afskåret fra at skaffe det fornødne til eget eller familiens underhold.

Hjælpen ydes normalt af opholdskommunen, der både har mulighed for og pligt til at undersøge, om betingelserne for ydelse af hjælp er til stede.

Til en person, der befinder sig uden for sin opholdskommune, kan der dog efter bistandslovens § 10, stk. 4, ydes øjeblikkelig hjælp af det stedlige sociale udvalg.

Dette er en praktisk regel, der har til formål at sikre, at der altid vil kunne ydes en begrænset hjælp til en person, der befinder sig i en akut nødsituation, uanset hvor i landet den pågældende opholder sig. Når hjælpen ydes af det stedlige sociale udvalg, vil muligheden for kontrol med, om betingelserne er opfyldt, naturligvis være ringere, end når hjælpen ydes af det sociale udvalg i opholdskommunen.

Dette indbærer dog ikke, at det stedlige sociale udvalg helt ukritisk kan udbetale kontanthjælp. Der må i hvert enkelt tilfælde i rimeligt omfang foretages en undersøgelse af, om betingelserne for hjælpens ydelse er til stede.

Det er ikke på grundlag af det omtalte læserbrev muligt at identificere den pågældende sag, men det må stærkt understreges, at der, hvis der skulle være passeret noget i retning af det omtalte, er tale om socialbedrageri, der er strafbart såvel efter bedrageri-

[Socialministeren]

bestemmelsen i straffelovens § 279 som efter bistandslovens § 21, ligesom der efter bistandslovens § 25 gælder en ubetinget tilbagebetalingspligt i sådanne tilfælde.

Det kan tilføjes, at de nuværende regler på disse punkter svarer til forsorgslovens regler, og at der derfor ikke er tale om, at mulighederne for misbrug er blevet større efter bistandsloven.

Som nævnt er socialministeriet ikke bekendt med, hvilke kommuners bistandskontorer, den pågældende rettede henvendelse til. Jeg vil søge at få dette opklaret og derefter rette henvendelse til disse.

Til *indenrigsministeren* (4/10 77) af:

Mølgaard (DR):

»Finder ministeren det rimeligt, at staten kun betaler 10 promille grundskyld til primærkommunen og 10 promille amtsgrundskyld for ejendomsbesiddelser uanset en højere lokalt fastsat grundskyldsydelse – og i Københavns kommune, der i særlig høj grad har arealer beslaglagt af statslige institutioner, endda kun 10 promille grundskyld som bidrag til dækning af de kommunale faciliteter, som man dog i høj grad trækker på, og kan ministeren samtidig oplyse det provenu, Københavns kommune således taber ved kun at opnå 10 promille af den statslige grundværdi årligt mod 45 promille af de øvrige arealer?«

(Spm. nr. 23).

Begrundelse.

På trods af at statsinstitutioner beslaglægger betydelige og værdifulde arealer rundt om i landet, men trækker på en lang række kommunale faciliteter såsom kloak-, vej- og mange andre anlæg direkte – og skoler og alle trafikmidler indirekte – yder staten kun en ringe grundskyld som bidrag til kommunernes fællesomkostninger. Særlig grelt virker dette i København. Tilmed sker der en skæv udvikling i befolkningssammensætningen i København, hvilket gør det sværere og sværere at klare kommunens økonomi, uanset den betydelige beskatning – som i øvrigt bidrager yderligere til den skæve udvikling ved at drive flere og flere skatteydere med nogen skatteevne og dertil svarende villakøbeevne ud i omegnskommunerne. På trods af

dette diskrimineres Københavns kommune i særlig grad af det gældende system, idet man end ikke tager konsekvensen af, at København både har primær- og sekundærkommunestatus. Efter spørgerens opfattelse bør denne særbyrde ved at huse statsinstitutioner ophøre overalt i landet – og først og fremmest i København, hvor diskriminationen er dobbelt.

Besvarelse (14/10 77):

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Når der i spørgsmålet generelt tales om, at der svares 10 promille i grundskyld af statens ejendomme, må jeg gøre opmærksom på, at offentlige ejendomme – og det gælder altså også statens ejendomme – normalt er fritaget for grundskyld i henhold til § 7 i den kommunale ejendomsskattelev.

Derimod kan vedkommende kommune og amtskommune i henhold til § 23 i samme lov påligne statens ejendomme dækningsafgift af den afgiftspligtige grundværdi med en promille, der andrager halvdelen af den almindelige grundskyldpromille, dog højst 10.

Det fremgår af den nævnte bestemmelse, at dækningsafgiften skal ses som et bidrag til de udgifter, sådanne ejendomme medfører for kommunen, såsom udgifter til veje, gader, parkeringspladser og brandvæsen, og dette forhold gør det også naturligt, at der i loven er fastsat en vis overgrænse for afgiften.

Dækningsafgiften er således af en noget anden karakter end grundskylden, som jo ikke er tænkt at skulle dække specielle kommunale udgifter, men hvis provenu på samme måde som provenuet af den kommunale indkomstskat går til dækning af kommunale udgifter i almindelighed.

Jeg finder det derfor ikke særlig illustrerende at sammenligne dækningsafgiften af statsejendomme i Københavns kommune med den grundskyld, der pålignes andre ejendomme i kommunen, da der som sagt er en væsensforskel mellem disse to former for ejendomsskatter.

I øvrigt kan det nævnes, at der ikke på landsbasis er den forskel mellem dækningsafgiften af statsejendomme og grundskylden af andre ejendomme, som tilfældet er i Københavns kommune, idet omkring halvdelen af

[Indenrigsministeren]

landets kommuner i 1978 vil have en grundskyldpromille på 10 eller derunder.

Hvis man vil sammenligne de to afgiftsformer, må man også tage i betragtning, at statsejendomme, der er fritaget for grundskyld, ikke blot kan pålignes dækningsafgift af grundværdien, men også af forskelsværdien. Dækningsafgiften af forskelsværdien svarer med en promille, der højst kan udgøre 5 i kommunerne og 3,75 i amtskommunerne.

Ejendomme, der kan pålignes grundskyld, svarer derimod ud over grundskylden alene i visse tilfælde fikseret ejendomsskyld. Denne afgift er som bekendt under aftrapning og er efterhånden af relativt ringe betydning. Nye ejendomme er fuldstændig fritaget for ejendomsskyld.

Med hensyn til Københavns kommunes provenu af dækningsafgiften af statsejendomme har kommunen oplyst, at afgiften for skatteåret 1978 er budgetteret til 12,4 mill. kr. af grundværdierne og 10,35 mill. kr. af forskelsværdierne, svarende til i alt 22,75 mill. kr.

Hvis der i stedet havde været pålignet de pågældende ejendomme grundskyld med 45 promille af de afgiftspligtige grundværdier, ville dette have givet et provenu på 55,8 mill. kr. eller 33,05 mill. kr. mere end den samlede dækningsafgift af ejendommenes grundværdier og forskelsværdier.

For så vidt der i begrundelsen for spørgsmålet er peget på Københavns kommunes faktiske status som både primærkommune og amtskommune kan jeg sige, at det vil blive overvejet i indenrigsministeriet, om der af den grund eventuelt bør indføres en adgang for Københavns kommune til at påligne statens og andre offentlige ejendomme dækningsafgift med højere promiller end de nu gældende.

Til udenrigsministeren (5/10 77) af:

Glistrup (FP):

»Hvad er skatteydernes samlede udgifter – direkte såvel som indirekte – i indværende finansår til Danish Journal?«

(Spm. nr. 24).

Begrundelse.

Udenrigsministeriet udsender et flot illustreret blad i 80.000 eksemplarer på engelsk,

tyisk, fransk og spansk om socialdemokratiske synspunkter på mere eller mindre ligegyldige begivenheder. Det fordeles gratis til, hvad ministeriet betegner som interesserede og toneangivende kredse inden for kunst, kultur, erhvervsliv, massemedierne og politikere. Uden mindste forbehold må et sådant propagandaskrift stemples ikke blot som snobberi, men også som meningsløst frådseri med skatteydernes penge.

Besvarelse (12/10 77):

Minister Lise Østergaard:

Som svar på hr. Glistrups spørgsmål nr. 24 af 5. oktober 1977 vedrørende udenrigsministeriets kvartalstidsskrift Danish Journal skal jeg oplyse, at der for finansåret 1977-78 er afsat 635.000 kr. til produktion af tidsskriftet. Det udkommer i fire sprogversioner med et samlet oplag pr. kvartalsnummer på 80.000 eksemplarer. Dette giver en pris pr. eksemplar på omkring 1 kr. 90 øre, hvilket er mindre end halvdelen af stykprisen i forhold til det magasinformat, der blev opgivet for halvandet år siden.

Danish Journal, der blev startet i 1921 under navnet Danish Foreign Office Journal, har fremdeles det formål at skildre, hvad der rører sig i det danske samfund på de kulturelle, politiske, økonomiske, erhvervsmæssige, videnskabelige og sociale områder.

Bladet skrives af journalister eller af særlige eksperter inden for de emner, der behandles. Det distribueres globalt til kredse, som Danmark er interesseret i at holde løbende orienteret om den generelle udvikling i det danske samfund, eller som selv har anmeldt et ønske om denne orientering. Gruppemodtagerne er primært udenlandske bladredaktioner, biblioteker, undervisningsinstitutioner, foreninger, internationale organisationer m. v.

Jeg må kategorisk afvise, at bladet ensidigt skulle være udtryk for socialdemokratiets synspunkter. Det er udtrykkeligt anført i kolofonen, at indholdet »ikke nødvendigvis repræsenterer udenrigsministeriets meninger, holdninger, officielle politik eller indstilling«.

Danish Journal er et væsentligt led i vore repræsentationers informationsarbejde i udlandet, ikke mindst i forbindelse med besvarelse af forespørgsler. Artikelstof i publikati-

[Minister Lise Østergaard]

onen findes ofte gengivet eller citeret i dags- og ugepresse verden over og anvendes i stort omfang til undervisningsformål.

Til *ministeren for kulturelle anliggender* (5/10 77) af:

Inger Stilling Pedersen (KrF):

»Ager ministeren i nærmeste fremtid at fremsætte lovforslag, der gør det muligt at tappe tv-udsendelser til brug i danske skibe?«

(Spm. nr. 25).

Begrundelse.

Spørgsmålet har været debatteret i flere år, uden at det har givet resultat. Det kan ikke være rigtigt, at problemet gang på gang udskydes, fordi det kun vedrører en lille samfundsgruppe. Dette for søfolk så vigtige spørgsmål må hurtigst muligt løses.

Besvarelse (17/10 77):

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Indledningsvis vil jeg gerne slå fast, at de søfarende har et uomtvisteligt krav på, at en bånddistribution af tv-udsendelser kommer i gang hurtigst muligt.

Ved lov af 15. juni 1973 om radio- og fjernsynsvirksomhed blev der med § 7, stk. 2, givet Danmarks radio mulighed for at udøve anden programvirksomhed end ved spredning af radiofoni- og fjernsynsprogrammer.

Bestemmelsen lyder således:

»Danmarks radio kan endvidere udøve programvirksomhed på undervisningsområdet, ved udsendelse af kortbølgeprogrammer til udlandet og ved fremstilling af programmer til distribution på anden måde end gennem udsendelser.«

På sådanne områder kan udgifterne ifølge lovens § 15 dækkes af statskassen. Aftale herom er således indgået med undervisningsministeriet om Danmarks radios undervisningsafdeling.

Bestemmelsen skulle, som det kan ses af bemærkningerne til lovforslaget, blandt andet åbne mulighed for betjening af de søfarende med lyd- og billedbånd. Kulturministeriet nedsatte herefter i juli 1973 et udvalg, som i december 1975 afgav betænkning (nr.

760 i 1975) med forslag om, at der snarest muligt blev indført en videogramtjeneste for de søfarende. Udvalget gik ud fra en betjening med cirka 1 times udsendelse hver 14. dag som en begyndelse. Udvalget indstillede, at de nødvendige forhandlinger med rettighedshavernes organisationer snarest påbegyndtes.

Som det fremgår af mit mundtlige svar i folketinget den 12. oktober 1977 på et spørgsmål (nr. 33) om det samme emne fra folketingsmedlem Arentoft (FP), og som jeg tidligere i forbindelse med behandlingen af lovforslaget til ophavsretslovens § 17 den 13. april 1977 (forhandlingerne, fortryk, sp. 1933) har kunnet oplyse, var der den 18. marts i år opnået enighed mellem rettighedshavernes organisationer på den ene side og Danmarks radio og en forhandlingsdelegation fra Handelsflådens Velfærdsråd på den anden side om udkast til en aftale. Aftalen gav mulighed for optagelse af 200 timer årligt af de danske fjernsynsprogrammer til distribution til skibene mod et vederlag til rettighedshaverne på 850 kr. årligt pr. tilmeldt skib. På baggrund af en sådan aftale ville handelsministeriet have kunnet søge finansudvalget om de nødvendige bevillinger til ordningens gennemførelse.

Som det blev nævnt i mit mundtlige svar i folketinget den 12. oktober 1977, blev aftaleudkastet forkastet af et flertal i Handelsflådens Velfærdsråd. Flertallet begrundede sin afvisning med, at ordningen var for restriktiv, og de repræsenterede organisationer har senere tilkendegivet, at man ikke ønsker at indgå nogen aftale med rettighedshaverne. Et tilbud fra rettighedshavernes organisationer om nye forhandlinger er blevet afvist.

På et møde den 28. september 1977 har Danmarks Rederiforening og de søfarendes organisationer givet udtryk for, at det bør gøres til en pligt for Danmarks radio at betjene danske søfarende med fjernsynsprogrammer på lige fod med befolkningen i øvrigt.

Som omtalt i mit svar af 12. oktober 1977 anser jeg en løsning svarende til den norske lov af juni 1977 for aldeles utilstrækkelig, idet den kun løser rettighedsproblemerne i forhold til de ansatte ved radiofonien. Problemerne i forhold til andre rettighedshavere forudsættes stadig løst ved aftale.

[Ministeren for kulturelle anliggender]

Indgreb i forhold til andre programbidragydere, herunder udenlandske rettighedshavere, har man i Norge ikke ment at kunne foretage uden at komme i konflikt med forpligtelserne i henhold til Bernerkonventionen. Ganske det samme problem ville opstå i Danmark, som ligeledes er tilsluttet Bernerkonventionen.

Jeg kan endnu en gang understrege det beklagelige i, at spørgsmålet om en tilfredsstillende betjening af de søfarende med danske fjernsynsprogrammer stadig er uløst. Som nævnt vil mulighederne for en løsning via radiolovgivningen blive undersøgt sammen med eventuelle andre løsninger. Det bør dog gøres klart i denne forbindelse, at rettighedsproblemerne ikke uden videre er løst ved en lovbestemmelse, der gør det til en pligt for Danmarks radio at sørge for en betjening af de søfarende med fjernsynsprogrammer. Det bringer en løsning et stort skridt nærmere, men ændrer ikke ved den omstændighed, at forholdet til rettighedshaverne, herunder de udenlandske, skal løses ad aftaleveje.

Til *undervisningsministeren* (7/10 77) af:

Honoré (KrF):

»Agter ministeren at foretage sig noget for at bevare danske dialekter som talesprog?«
(Spm. nr. 32).

Begrundelse.

I takt med at det vesteuropæiske samarbejde mellem staterne udbygges, har der været en stigende interesse for at bevare og udvikle de enkelte regioners og landsdeles egenart.

Man må i særlig grad være opmærksom på sproget, dvs. dialekten som et væsentligt middel til at fastholde og udtrykke en landsdels særpræg. Dialekterne er en kulturel rigdom, som ikke skal fortrænges, men holdes i hævd.

Imidlertid udgør massemedierne og undervisningen i dag en trussel imod dialekterne, idet rigssprog eller visse former for københavnsk fortrænger de forskellige dialekter. Der er skabt en forkert indstilling, som gør, at mange skammer sig over at tale dialekt.

Derfor må der ske en holdningsændring til dialekter og gøres en bevidst indsats bl. a. inden for den offentlige undervisning.

Rigsdansk bør fortsat være den privilegerede form for skriftsprog, men dialekt bør ikke helt udelukkes som skriftsprog. Man bør undertiden kunne skrive stile på dialekt. Men det er dog især anvendelse af dialekten som ligeberettiget talesprog, som bør nyde fremme i undervisningen.

Tekster på dialekt bør indgå i dansk- og sangundervisningen. Lærernes evne til at foretage undervisning på landsdelens dialekt skal betragtes som kvalifikation. Børn og unge skal opmuntres til i skolens timer at udtrykke sig på dialekt.

Den hermed antydede kulturelle decentralisering og tvesprogethed vil støde imod en dybt rodfæstet vanetænkning. Den er imidlertid i overensstemmelse med nyere tanker om det nære samfund og med en udbygning af de regionale særpræg i Vesteuropa.

Besvarelse (14/10 77):

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Når Hr. Honoré i sit spørgsmål refererer til begrebet danske dialekter, skaber det forestilling om, at en dialekt er et sprog, som klart kan afgrænses og beskrives. Men i virkeligheden taler størstedelen af den danske befolkning blandingsprog, som selv for sprogforskere er vanskelige at indkredse. Hver egn af Danmark har naturligvis sit sproglige særpræg, og mig bekendt er sådanne særpræg blevet respekteret i undervisningen, og formålsformuleringen for faget dansk i folkeskolen understreger da også, at eleverne skal styrkes i mulighederne for at gå ind i et mangesidigt sprogligt fællesskab. Et sådant fællesskab er betinget af, at man både har et hjemligt sprogligt fællesskab, og at man kan kommunikere over »dialektgrænserne«. Det er således naturligt, at læreren i det respektive lokale samfund inddrager egnens sprog, og jeg er overbevist om, at lærerne i høj grad tager udgangspunkt i elevernes eget sprog, og at der blandt andet synges de sange, som knytter sig til egnens folkelige tradition. Der findes dog et meget begrænset antal sange på dialekt, og ofte er de skrevet på et mere klassisk lokalsprog, som kan være svært tilgængeligt for eleverne. Lokalsproget kan jo på denne måde blive noget fjernt og fortidigt, som ikke kan blive til det værn mod en

[Undervisningsministeren]

fremmedgørelse, som jeg har forstået Hr. Honoré er bange for.

Når det gælder dialekt i prosaform, kan læreren naturligvis inddrage sådanne tekster, men jeg ved, at der også her er et meget begrænset tekstmateriale til rådighed, hvis dette skal bruges til andet end at belyse en forsvunden kulturkreds.

Hr. Honoré foreslår, at eleverne undertiden bør have mulighed for at skrive stile på dialekt, men der findes ikke faste regler for »dialektskriftsprog«, og man ville derfor i givet fald sætte elever og lærere i en meget vanskelig situation. Det skal tilføjes, at man ved folkeskolens afsluttende prøver og eksaminer altid fra censorernes side har taget hensyn til elevens dialektale særpræg, når det gjaldt bøjningsformer og ordvalg. Men med den aktuelle interesse, der fra flere sider lægges for dagen, hvad angår krav til korrekt retstavning, vil det nok være mindre rimeligt at indblende dialektale retstavningssmuligheder, der bygger på en rent lydlig efterligning.

I øvrigt har Institut for grænseregionsforskning med støtte fra statens humanistiske forskningsråd netop udgivet en publikation af Karen Margrethe Pedersen, som hedder »Dialekt, regionalsprog, rigssprog – en analyse af børns skolesprog«. Dette er med til at vise, at emnet debatteres.

Til *socialministeren* (7/10 77) af:

Jørgen Junior (FP):

»Vil ministeren tage initiativ til at sørge for, at der i åndssvageforsorgens lokale vejledende råd kun udbetales mødediæter til de medlemmer, der deltager i rådernes møder?«
(Spm. nr. 35).

Begrundelse.

I Storstrøms amtsråd har der netop været valgt medlemmer til et udvalg, der skulle forberede særforsorgens overgang til amtskommunen. Til dette udvalg blev fremskridtspartiets amtsrådsmedlem, Alfred Arildsen, vraget efter bagningen af en politisk rævekage. Debatten i forbindelse med dette valg har medført skuffelse og protester fra både formanden for det vejledende råd samt pårørende til de åndssvage, der som baggrund for deres vrede påpeger, at A. Arildsen er den af amtsrådsmedlemmerne, der har været mest interesseret i arbejdet samt flittigst til at mø-

de. Det er med hensyn til det sidste, jeg gerne vil have ministeren til at tage et initiativ for ikke at se skatteborgerne blive gjort til grin af visse af deres amtsrådsrepræsentanter. Sagen har nemlig kort og godt vist, at der udbetales mødediæter til de politikere, der er så vilde efter at få posterne, men ikke interesserer sig så meget for sagen, at de gider deltage i møderne.

Efter min opfattelse burde der kun ydes honorar for det udførte arbejde. Med andre ord kun for de møder, den pågældende deltager i.

Skulle dette medføre lidt mindre interesse for at blive valgt til posterne, ville det nok i højere grad medføre, at der blev plads til dem, der varetager borgernes interesser bedst.

Jeg skal i øvrigt henvide til Lolland-Falsters Folketidende den 15. september, 23. september og 3. oktober d. å.

Besvarelse (14/10 77):

Socialministeren (Eva Gredal):

Åndssvageforsorgens vejledende råd, hvoraf der er i alt 10, består hver af 7 medlemmer inkl. en af og blandt medlemmerne valgt formand. Rådene har til opgave at følge udviklingen i det enkelte center og over for centerledelsen fremsætte forslag til sådanne foranstaltninger, som udviklingen gør ønskelige.

De medlemmer, der er udpeget af Landsforeningen Evnesvages Vel, amtsrådene og Københavns og Frederiksberg kommunalbestyrelser modtager for hvervets varetagelse et vederlag, godkendt af folketingets finansudvalg (med undtagelse af fremskridtspartiet), jfr. aktstykke nr. 495 af 13. august 1975. Vederlaget andrager årligt 400 kr. til medlemmerne og 960 kr. til formændene + sædvanligt tillæg.

Herudover ydes der dækning af rejse- og opholdsudgifter i forbindelse med medlemmernes deltagelse i rådernes møder m. m., men ikke »mødediæter«.

Det er min opfattelse, at der af de lokale vejledende råd udføres et værdifuldt arbejde. Der foreligger ikke oplysninger for mig om lav deltagelse i rådernes møder, og jeg agter ikke på grundlag af en udokumenteret på-

[Socialministeren]

stand fra hr. Jørgen Junior at søge vederlagsordningen ændret.

Til *handelsministeren* (10/10 77) af:

Inger Stilling Pedersen (KrF):

»Kan ministeren oplyse, om det er muligt efter loven om restaurations- og hotelvirksomhed, § 29, stk. 1, pkt. 1, at frikende værten for ansvar for servering for personer under 18 år, når en person over 18 år har stået for indkøbet, hvordan § 29, stk. 2, skal fortolkes, og i hvilket omfang værten kan drages til ansvar, hvis § 29, stk. 2, ikke overholdes?«

(Spm. nr. 36).

Begrundelse.

Med ovenstående spørgsmål tænker jeg på de skader, der måtte blive forvoldt af den berusede. En politimester har afvist at rejse tiltale mod en vært for salg af øl til personer under 18 år med den begrundelse, at de personer, der havde indkøbt øllet, var betydeligt over 18 år.

Besvarelse (14/10 77):

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

I henhold til bestemmelsen i § 29, stk. 1, 1. pkt., i lov om restaurations- og hotelvirksomhed m. v. er det forbudt enhver i restaurationer og andre serveringssteder at servere eller lade servere, herunder gennem automater, stærke drikke for personer, der ikke er fyldt 18 år.

Overtræder ansatte i virksomheden denne bestemmelse, kan der i medfør af lovens § 32, stk. 1, jfr. stk. 5, pålægges restauratører og hotelværter og disses bestyrere bødeansvar, selv om overtrædelsen ikke kan tilregnes dem som forsættlig eller uagtsom. Der er således i loven hjemmel til, at der kan idømmes straf for overtrædelse af restarationsloven uanset om den, der driver virksomheden, godtgør, at han, som det udtrykkes i lovens motiver, »stedse på fyldestgørende måde har påset overholdelsen af forskrifterne, og at det ikke har været ham muligt at hindre den skete overtrædelse« – hvilket netop ofte vil være tilfældet i det af spørgeren skitserede tilfælde, hvor en person over 18 år har stået for

indkøbet af stærke drikke til en person under 18 år.

Om den nævnte bestemmelse om virksomhedsindehavernes objektive ansvar vil blive taget i brug, afhænger af politimesterens skøn over, hvorvidt tiltale bør rejses, i hvilken forbindelse bemærkes, at det i motiverne til straffebestemmelsen er forudsat, at der ved anvendelsen af denne strafhjemmel tages rimeligt hensyn til, om den pågældende vært eller bestyrer må antages at have opfyldt sin tilsynspligt. Politimesterens beslutning om at undlade påtale vil kunne omgøres af de overordnede påtalemyndigheder, jfr. retsplejelovens § 721, stk. 3.

Det kan i øvrigt oplyses, at der i Københavns politikreds rejses tiltale for overtrædelse af serveringsforbudet 2 å 3 gange ugentlig. Den gennemsnitlige bødestørrelse ligger på ca. 250 kr. for førstegangsovertrædelser.

Bestemmelsen i restaurationslovens § 29, stk. 2, blev indsat ved 1970-lovens gennemførelse. Den hjemler en pligt til for bevillingshaveren eller dennes stedfortræder at sørge for, at personer, der er blevet berusede i den pågældendes restauration, under betryggende ledsagelse bringes hjem eller til en politistation, eller at politiet tilkaldes. Forsættlig eller uagtsom tilsidesættelse af denne pligt straffes med bøde.

Tiltale for overtrædelse af denne bestemmelse forekommer sjældent i praksis.

Straffen for overtrædelse af lovens § 29, stk. 1 og 2, kan under skærpene omstændigheder eller i gentagelsestilfælde stige til hæfte.

Til *landbrugsministeren* (12/10 77) af:

Dohrmann (FP):

»Ministeren bedes oplyse, hvilke yderligere foranstaltninger der påtænkes iværksat i Sønderjylland til bekæmpelse af rabiesspredningen.«

(Spm. nr. 39).

Begrundelse.

Som det er ministeren bekendt, er der i den senere tid konstateret flere tilfælde, hvor ræve er angrebet af rabies. For at modvirke en omsiggribende spredning af sygdommen er det naturligvis en forebyggelse at lade alle hunde vaccinere. Men er det ikke at være

[Dohrmann]

lidt for godtroende, når det hævdes, at de ræve, som i Danmark er konstateret befængt med sygdommen, er kommet vandrende over grænsen fra Tyskland? Spørgeren anser det for sandsynligt, at dele af rævebestanden i grænseområderne har rabies.

I forbindelse med besvarelsen af spørgsmålet bedes ministeren oplyse, på hvilken måde og hvor meget man fra dansk side samarbejder med de tyske myndigheder for bekæmpelse af den samme sygdom.

Besvarelse (18/10 77):

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

I landbrugsministeriets bekendtgørelser af 8. september 1977, nr. 459 om oprettelse af rabiesbekæmpelsesområde og nr. 460 om bekæmpelse af rabies (hundegalskab), er angivet de foranstaltninger, der agtes foretaget til bekæmpelse af rabies. Disse foranstaltninger svarer til, hvad jeg anførte i min ansøgning til folketingets finansudvalg om bevilling af midler til bekæmpelsesarbejdet og omfatter bl. a. bekæmpelse af ræve og grævlinger.

For tiden har jeg ikke planer om yderligere foranstaltninger.

Der er nær kontakt mellem de danske veterinærmyndigheder og myndighederne i Slesvig-Holsten. Bl. a. får vi hver 14. dag indberetning om alle konstaterede rabiestilfælde i Slesvig-Holsten, og i særlige tilfælde gives omgående telefonisk besked til Danmark. Desuden er der forbindelse med OIE, Paris, og WHO Collaborating Centre for Rabies Surveillance and Research, Tübingen, ligesom jeg selv har taget kontakt med min kollega i Slesvig-Holsten om bekæmpelsen.

Til *ministeren for kulturelle anliggender* (13/10 77) af:

Poulsgaard (FP):

»Ministeren bedes oplyse, hvor meget det koster at udsende en ny pjece, der skal fortælle befolkningen om, hvad kulturministeriet beskæftiger sig med.«

(Spm. nr. 46).

Begrundelse.

I en tid med mere end 160.000 arbejdsløse og en voksende valutagæld til udlandet er det forkasteligt, at det offentlige smider skat-

teydermidler ud til noget, der ikke er produktionsmæssig dækning for.

Spørgeren forstår, at pjecen først og fremmest er beregnet til amternes og kommunernes kulturelle udvalg. Kulturministeriet sender i forvejen et hav af cirkulærer til kommunerne og amtskommunerne. På disse cirkulærer er der formentlig rigelig plads til også at informere om kulturministeriets arbejde, dersom det virkelig skulle være rigtigt, at kommunernes og amtskommunernes kulturelle udvalg ikke allerede er bekendt med dette.

Besvarelse (18/10 77):

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Den pjece, der omtales i spørgsmålet, er et informationsblad med titlen »KULTUR NYT – Nyt fra kulturministeriet«. Det er tænkt at skulle udkomme 2, 3 eller 4 gange årligt, alt efter hvad der er stof til.

Bladet udsendes ikke blot til amter og kommuner, men f. eks. også til ministeriets institutioner, oplysningsforbundene og folkebibliotekerne. Det første nummers oplag er 6.500 eksemplarer.

Udgiften til produktion og udsendelse af det enkelte nummer forventes at komme til at ligge omkring 13.500 kr. (nuværende prisniveau).

Igangsættelsen af en sådan periodisk publikation medfører i reglen særlige udgifter, og udsendelsen af det første nummer har i det foreliggende tilfælde kostet ca. 26.000 kr., heri medregnet udgifter til grafisk tilrettelægning af bladet og fremstilling af et forsøgsnummer.

Informationsbladet er et normalt led i den informationsvirksomhed, der udøves af talrige andre ministerier samt statslige styrelser og institutioner, og dets udsendelse er i god overensstemmelse med forslagene i betænkning nr. 787 om udvidet statslig information om love m. v. Publikationen er i øvrigt beskedent anlagt, f. eks. uden illustrationer.

Behovet for en løbende information om ministeriets virksomhed er forud for informationsbladets udsendelse bl. a. konstateret under de kurser, som ministeriet i en årrække har afholdt på Den kommunale Højskole i Grenå med deltagelse af medlemmer af amternes og kommunernes kulturelle udvalg og

[Ministeren for kulturelle anliggender]

gennem et betydeligt antal henvendelser fra institutioner, oplysningsforbund og foreninger. Den efterspørgsel, der har været efter publikationen, har fuldt ud bekræftet, at et sådant behov foreligger.

Spørgeren mener, at den nødvendige information må kunne gives i det »hav af cirkulærer«, som ministeriet for kulturelle anliggender sender til kommunerne og amtskommunerne. Hertil må siges, at de oplysninger, der skal gives i informationsbladet, ikke egner sig til gengivelse i cirkulærereform, og at ministeriet i øvrigt ikke udsender noget »hav af cirkulærer«.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om skattegodtgørelse m. v. for indkomståret 1978 og om ændring af kilde-skatteoven.

(Lovforslag nr. L 28. Fremsat 11/10 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Camre (S):

For ca. et år siden vedtog vi en lov, der skulle hindre dobbeltbeskatning af aktieudbytter, altså hindre, at man først blev beskattet ved udbytteskatten i virksomheden og derefter blev beskattet som modtager af udbyttet. I den forbindelse var der knyttet en slags kontrolordning dertil, fordi man i indkomstårene 1977 og 1978 stod i den situation, at visse udbytter var fritaget for dobbeltbeskatningen og visse andre ikke var, og så var det et spørgsmål om at finde ud af, hvor skæringen lå. Til det formål har man opereret med nogle godtgørelsesbeviser. Det var ikke så mange i 1977, fordi der ikke var så mange af de udbytter, der blev udbetalt i 1977, der var fritaget for dobbeltbeskatningen, hvorimod det er mange i 1978.

Den første del af dette lovforslag drejer sig om den tekniske forenkling, at det kontrolleres, om man har ret til at få godtgørelse af denne dobbeltbeskatning, få refusion af disse penge ved andre metoder, altså ved en direkte kontrol fra skattemyndighedernes side i stedet for ved at udstede disse godtgø-

relsesbeviser, som er en administrativt uensigtsmæssig ordning. Jeg kan på socialdemokratiets vegne give ministeren tilsagn om støtte til gennemførelse af denne praktiske foranstaltning.

Det andet punkt i det foreliggende lovfor-slag drejer sig om, at de udbytter, som et datterselskab betaler til sit moderselskab, henholdsvis de udbytter, som fra et aktieselskab udbetales til ikke-skattepligtige foreninger og organisationer af den ene og den anden art, i fremtiden skal fritages for beskatning, i stedet for at man skal refundere skatten. I kroner og øre er der altså tale om, om jeg så må sige, de samme penge, men efter den eksisterende lovgivning opkræver man først skatten, og så betaler man den tilbage med en vis forsinkelse, og efter forslaget skal man altså lade være med at opkræve skatten. Det er klart, at det er administrativt mere hensigtsmæssigt, og ud fra det synspunkt vil vi fra socialdemokratiets side støtte det. Det er klart, at man kan sige, der er en likviditetsfordel og en vis rentegevinst i, at man ikke skal betale skatten og derefter have den tilbage, men at man i stedet helt slipper for den. Om det vil jeg gerne sige, at da det nu i lovgivningen er vedtaget, at de pågældende udbytter skal fritages for skat, er det heller ikke rimeligt, at man alligevel opkræver skatten og refunderer den senere. Det er rimeligst, at man holder dette uden for beskatningen, og vi kan også give tilsagn om at støtte dette.

Glensgård (FP):

Med dette lovforslags behandling er det anden gang i løbet af en uges tid, at vi er nødt til at støtte skatteministeren. Jeg skal love ministeren, at det ikke bliver nogen mani. Men som socialdemokratiets ordfører, hr. Camre, har gjort rede for, ligger der nogle administrative forenklinger i lovforslaget.

Vi takker ministeren for, at han har taget fremskridtspartiets kritik i august måned 1976 til efterretning, i hvert tilfælde delvis. Det beviser dette lovforslag. Det skal ministeren ikke klandres for. Der er nok andet, vi kan klandre ham for.

Anders Andersen (V):

Da mit partis ordfører, hr. Ellemann-Jensen, ikke kan være til stede, skal jeg fremsætte et par bemærkninger om lovforslaget,